

GAZDASÁGI LAPOK

26. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1916. Junius 25.

FATALPAKAT

hadifoglyok és munkások számára készít
Mercur faárugyár, Budapest,
VIII., Baross-u. 91. Telefon: József 14—28.

Nyers-perocid

garantált 35—38% á K 150 —
Egy kilogramm rézgálicznak 3 kiló nyers-perocid felel meg.
Prima Mayunga Raffia K 600.—
Hadifogoly munkások részére
Örlött vegyített igen zamatos kávékeverék K 350
Legfinomabb tea kilója K 18.—
Azonnal szállítanak:

SCHWARZ és TAUBER nagykereskedők
NAGYKANIZSA.

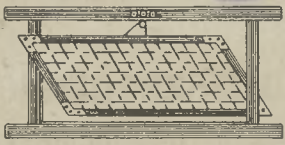
Aratógépek, fűkaszálók,

szénagyűjtők, szab. egyszerű és műtrágyaszórával kombinált
vetőgépek, örlő- és daráló malmok, valamint az összes
gazdasági gépek az elismert legcélszerűbb kivitelben kaphatók:

SZÜCS ÖDÖN, BUDAPEST,

VI. KERÜLET, NAGYMEZŐ-UTCZA 66. SZ.

Farkas rendszerű
**Sodronyüveges
istállóablak**

eltörhetetlen.

Farkas és Tsa
Budapest Lehel-ú.

Összes készítményeink
beszerezhetők a Magy.
Mezőgazdák Szövetke-
zete által is. Kerjen Árlapot!

Farkas rendszerű
**Idomvas-
ablak**

legerősebb
legolcsóbb

ZSÁK
ÉS PONYVA
SCHLESINGER
ÉS TÁRSA
BUDAPEST-VI.,
Gróf Zichy-J.
utca-36.
ÚJ és EGYSZER HASZ-
NÁLT ELADÁS ÉS
KÖLCSÖNZÉS.

Sürgőnyezim:
TURKSMA
Viehgeschäfft
Leeuwarden

Pontos
kiszorgálás

Elsőrendű
elismerő
nyilatkozatok

Eredeti hollandi hasas- és tenyész- szarvasmarha

vételeket közvetít mérsekelt jutalék mellett

J. TURKSMA,

szarvasmarha kereskedése
LEEWARDEN (HOLLAND).

Ajánlunk azonnali szállítást a legutányosabb napiárak mellett:

Gép-, henger- és autó- olajat, gépsziradékot, kocsikenőcsöt

és mindenféle gazdasági gépekhez szükséges kenőolajakat
szavatolt jó minőségben.

WEISZ LIPÓT ÉS TÁRSA

disznózsir, szalonna- és olajnagykereskedők
Budapest, IX., Hentes-utca 17. Sürgőnyezim: WEISSEFEIT Budapest

Nedves gabonát is csakis szabadalmazott dobkosárbetétléczeim
alkalmazásánál lehet

≡ tökéletesen kicsépelni. ≡

Czim: Kemény Manó műszaki üzlet,
Budapest, V., Rudolf-rakpart 8. szám.

 A szőlő trágyázása.

Ára: Ordódy Lajos. — Ára 3 korona. Ajánlott küldéssel 3.45 korona.
Utánvétellel küldve 3.65 korona. Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként
kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a leg-
jobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessék. — Megszerezhető a
Gazdasági Lapok kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15.

2 darab DAIMLER-féle benzin-lokomobil

kevésbé használt, jó állapotban 16—18 lóerős, jutányosan eladó. Ajánlunk egyuttal gép-
oajat, gépszirt, motorolajat, hengerolajat, kocsikenőcsöt, kévekötelet, valamint nyers
PEROCID permetező anyagot, garantált
nyers-perocid felel meg. Ára eredeti hordó vételénél 100 kg.-ként K 150.—
MOLNÁR M. és TARSAI, BUDAPEST, VI., RÉVAY-UTCZA 14/G.

RÉZGÁLICZ-ot PEROCID

földmivelésügyi hivatalos meg-
állapítás szerint csakis a
helyettesíti. Garantált hamisítatlan
34—35%-os nyersperocid, melyből
3 kg. felel meg 1 kg. rézgálicznak.
150 koronáért azonnal szállítható 50 kg.-os zsákokban és 140 kg.-os hordókban.
ZEISLER ADOLF-nál,
BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCZA 21. SZÁM.
Viszontelárusítók jutalék mellett kerestetnek.

KERESKEDÉS
ÉS
KÖLCSÖNZÉS **ZSÁK, PONYVA és ZSINEGÁRUK** **SCHILLINGER MIKSA**
BUDAPEST, V., Rudolf-rakpart 7.
(Az országház mellett.)
Telefon: 45—26. Alapított 1878.

Fályzatokhoz csak bizonyítványmá-
solatok csatolandók. Eredeti bizonyít-
ványok elvesztéseért a kiadóhivatal
nem vállal felelősséget. ***

KIS HIRDETŐ

Kis hirdetések ára: minden szó 5 fillér
a vastagabb betűvel írt szavak 10 fillér.
a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly
levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges
postabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

Uj és használt
juta-,
gyapot-,
textillose-,
lisztes-
és korpás-
ZSÁK
kölcsön-ponyvák

legutányosabban beszerezhetők:
HERZFELD ZSIGMOND
cézgnél,
Budapest, V., Vadász-u. 10.

30 HP
benzinmagánjáró
cséplésre, teherhúzásra stb.
különösen alkalmas, jutá-
nyosan kapható.

Dénes B.
betétitársaságnál
BUDAPEST, VI. kerület,
Vilmos császár-ut 61/g.

Földhaszonbérlet
Hontvármegyében, Ipolynagyfalu
község határában 410 m. holdas
birtok, a melyből 7 hold kert,
306 hold szántó (80 hold 1915
őszén és 1916 folyamán lett
istállótrágyával megtrágyázva,
40 hold feltört rét) 36 hold rét,
40 hold réligelő és 20 hold
hegyligelő, lakóházzal és gazda-
sági épületekkel együtt az 1916-
1917. gazdasági évre, esetleg a
következő évekre is bérbeadó.
Cím: „726” jelleg alatt a kiadó-
hivatal továbbít.

I-a Uszó
kocsikenőcs
kék és sárga elsőrendű
szállítója
Schvarcz József
és Társa Budapest,
Vilmos császár-ut 53.

Jég- és hűtőanyagot
bárki szakértelem nélkül 15 percnyi üzemidő alatt
készíthet kézi vagy géphajtásra berendezett jég-
gépünkkel.
Kézi Jéggyártógép Részvénytársaság
Budapest, Teréz-körut 32. Telefon 88-26 és 178-14.

Hív és
védjegy
Törvé-
nyes sza-
badalom

Reitter Oszkár
nagybecskerekeli főkapitány
és fajbaromfi tenyésztőnek
nagyserü találmánya
a „PATKÁNIN”
patkányirtó szer (nem mérge) mely
emberre és házi állatokra nem
ártalmas.
1 adag ára 2 korona
mely elegendő körülbelül 120 pat-
kány kiirtásához.
Minden adaghoz használati
utasítás van melléelve.
A biztos eredményért jótállás!
Ismertető prospektust, melyben le-
van írva, hogy különféle gazdaság-
ban hány adag használandó. Kérésre
ingyen küld Reitter Oszkár fő-
kapitány Patkánin gyárának
vezetősége Nagybecskerekén.

Muraközi
hidegvérű (nori) igás
tenyészkanckák,
választott csikók
és
tenyészmenek

vásárlásánál közvetlen a
tenyésztőtől, segédkeze-
semet felajánlom s a folyó
évben Muraköz és vidékén
tartandó lóvásárok jegy-
zékét kívánatra szívesen
küldöm. Elsőrendű refe-
renciák rendelkezésre áll-
nak. Czimem:

Hoffmann Lipót
lóügynöksége,
Csáktornya (Muraköz).

BENZIN
cséplőkészletek
2½—10 HP használt és új,
kedvező feltételekkel kap-
ható
Dénes B.
betéti társaságnál
Budapest, VI. kerület,
Vilmos császár-ut 61/g.

A 33 év óta fennálló
FISCHER-féle

**ZSÁK-
és
PONYVA-**

GYÁR BUDAPEST,
Nádor-u. 31-33.
egyike az ország legmegbíz-
hatóbb beszerzési forrásainak.
Lópokróczok,
valódi amerikai

Manila-kéveketők,
SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK,
jobb és olcsóbb a raffánál.
Egyszer használt ponyvák, ter-
mény- és lisztes-zsákok is
állandóan jutányosan kaphatók.

Gőzcséplőkészlet

3, 4 és 6 lóerős használva,
de gyárilag kijavítva jutá-
nyosan eladó.

Dénes B. betéti társaság
BUDAPEST,
VI., Vilmos császár-ut 61/g.

Aratáshoz kaszanyeleket,
favillákat, fagereblyéket, gabona-
merítő falapátokat, szérüseprőket és
egyéb gazdasági eszközöket azonnal szállít
Veszprémi Faipar Részvénytársaság
Budapest, IX., Tóth Kálmán-utca 17. sz.
Telefon: József 21—01.

TEXTIL

az új erőpapirspárga
a legerősebb spárga

kiválóan alkalmas
Kévekötéshez
kézi vagy géphasználatra

szőlőkötéshez
zsákkötéshez

!! Óvakodjunk silány gyártmányoktól. !!
Mindennemű kötőanyagot gyárt:

Magyar Textilipar r.t.
R. ZSAHEGY-FONÓGYÁR.

Vizsgálók !!

Összes stabil, lokomobil póze-
pekről biztos sikerrel vizsgára
előkészíték szerződés mellett,
magyarul és németül. **Sirovy**
Vincze oktató, Budapest.
VII. K'auzál-tér 11., III. 13.
Válaszbélyeg.

Pedigrees
tacskó
kölykökre
előjegyzést már most elfogad,
nyolczhetes korában szállít-
ható. Jutányos árban. Czim a
kiadóhivatalban.

**PAPIRIT-
SPÁRGA**

zsineg, heveder,
kötél, hajtósíj
összes czélokra

SCHVARGZ JÓZSEF
ÉS TÁRSA
BUDAPEST,
Vilmos császár-ut 53. sz.

Cséplőgép
kezelői vizsgával bíró gép-
lakatos cséplési idényre
ajánlkozik. Szíves válasz
D. Budapest, VII., Aréna-
ut 42., II. 24. cím alatt
kéretik.

Sózott tengerihal !!

meghizható, egészséges áru:
5 ládáig... K 3.20,
nagyobb megrendelésnél kor. 3 kgr.-ként.

Legfinomabb fajtájú sózott tengeri halak (gen-
tartós) **hordóban:** 5 hordóig à **K 360.**—
hordónként, 110—120 kgr. netto tartalom-
mal. Nagyobb megrendelésnél à **K 340.**—
Szállítás prompt ab Wien, utánvétellel, netto-
kassza. Lehetőleg sürgőnyi megrendelést kér:

KLEIN IGNÁCZ BUDAPEST,
Teréz-körut 3. sz.

Alapítva 1831. 46 kitüntetés.
Telefon 32—58. Telefon 32—58.

ELSINGER M. J. ÉS FIAI
vitorlavászon-, len- és jutaárugyár,
♦♦ kikészítő-, telítő- és festőde. ♦♦

Gyár: Lajtaszentmiklós.
Raktár: Budapest, V., Báthory-utca 6.

Vizmentes szövetek, ponyvák, sátrak, öltö-
nyök, köpenyek, lótakarók, tüzl-
és itatóvedrek, kendertömők.

Viaszkos-vászon waggon-kárpit,
bőrvászon stb.

Kender- és jutazsákok.
Linoleum padlóbevonat.
Aratógépponyvák. ::
Gépkéveköttőzsinetek.
Ajánlatok és minták ingyen és bérmentve.

RAFFIA Majunga és tamatave
napi áron kapható
FISCHER SOMA
bizománysnál
V., Ügynök-u. 16.
TELEFON: 87—29.

**Gabona-
aratógépek**

eredeti amerikai Massey-Harris komb. **gyűjtőge-
reblye**, amerikai **szénagereblye** és **forgató**,
valamint **burgonyakiszedőgépeket** stb. ajánl

HANS FEDA, Wien, II. Stuwenstrasse No. 1.
gazdasági gépkülönlegességek elárúsító irodája.

Sürgőnczim: Maschinfeda, Wien. Telefon: 48218.

Foglyok részére
ruhák, fehérneműek, ta-
karók és szalmazsákok.
Fatalpu szandál, bőrkéreg és szíjazattal, fapapucs minden
nagyságban. * * * Tarlóban 2—3 aratási sezont is kitart.
Mintát utánvét mellett küldök.
STERN ÁRMIN Budapest, VI., Podmaniczky-utca 49. sz.
TELEFON: 130—47. TELEFON: 130—47.

Szőlőkötözési czélra elsőranguan alkalmas prima
Majunga-Raffia
575 korona ab raktár Budapest. Másodrendű márka 525 kor.
Az áru az elszállítástól számított 30 napon belül fizetendő.
REITER LAJOS
Budapest, Dorottya-utca 3. Telefonszám: 70—44.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozzunk mezeli gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 „
Negyed évre	5 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czímzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogadtatnak el.

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden cikkért az utánnomás joga fenntartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	319
Közép- és a magyar mezőgazdaság. — a	320
Tárca. — Néhány szó a takarékoságról.	320
Concordia parvae res crescent, Discordia maximae dilabuntur. — Szüts Sándor.	321
Gazdasági levél.	322
Néhány szó a szénakészítés veszteségeiről és az ezek csökkentésére szolgáló módok és eszközökről. — Váradi Szabó János.	323
Könyvismertetés.	324
Kérdések és feleletek	
Kérdések: Hogyan kell a kataszteri és magyar holdakat átszámítani.	
Feleletek: Csomó a bírsre nemesített csemegén. — Tarlóhántás mélysége.	34
Hírek	324

Előfizetési felhívás!

Dörög még az ágyu a különböző harcstereken, de a béke reménysugara is dereng már — ha mindjárt messze távolban is, — azért a mi kötelességünk készületeket tenni már most a mezőgazdaság békés polgári munkájának tökéletesítésére, a többet, jobbat és olcsóbban termelés kérdésének megfejlesztésére a mezőgazdasági ipar és a kertészet fejlesztésére, hogy minden tekintetben felvehessük a versenyt a művelt nyugattal. A »Gazdasági Lapok«, mely immár közel 68 év óta hűséges oktatója, tanácsadója volt a magyar gazdának, ezen szerepkörét ezentúl is a tőle kitelhető mértékben fogja gyakorolni a feladatának kivételéhez a mélyen tisztelt gazdaságközönség szives támogatását kéri azzal, hogy az ehhez szükséges anyagiak megszerzését, minél nagyobb számú előfizetéssel hathatósan mozgassa elő; mert minél több az olvasó, annál több és értékesebb beltartalommal fog megjelenhetni lapunk.

A „GAZDASÁGI LAPOK”

és az „ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK” szerkesztősége és kiadóhivatala.

Előfizetési feltételek:

A „GAZDASÁGI LAPOK”

Egész évre	20 korona.
Fél évre	10 korona.
Negyed évre	5 korona.

Az ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

külön előfizetési ára:

Egész évre	10 korona.
Fél évre	5 korona.

SZEMLE.

(Időjárás, gazdasági helyzet és Emödy javaslata. — Magáru-bejelentés. — A pénzügyminiszter levele. — Az akáczméz. — A negyedik gyermek.)

Voltaképpen hűvös idők járnak, nem sokat éreztünk még a nyári nap melegéből, de esőkben, zivatarokban és mint a napilapok híreiből olvashatjuk, számos helyen jégverésben is volt részük a magyar gazdáknak. A termésbe helyezett remények vajjon mint válnak valóvá, ki tudja azt most, még az aratás küszöbén is, megmondani? Hisz annyi esélynek van kitéve az érfőfelben levő gabona, hogy a legjobb is silányvá válhatik. Annyi azonban már bizonyos, hogy rozból, árpából és valószínűleg a zabból is jobb termés lesz, mint buzából, mely a leggyengébb az összes gabonafélék között, mert sokat szenvedett a víztől, gáztól és rozsdától s nagy baja az is, hogy tetemes része csak igen későn került a földbe. A buza legnagyobb ellenségével — a rozsdával szemben — rozsdálló fajokkal kell védekeznünk s erre igen helyes utat és módot ajánl Emödy József nyitramegyei nagybirtokos, következőképpen szólva javaslata:

»A kormány használja fel azon kivételes hatalmat, mely most kezében van. Sürgősen, minden időrabló tanulmányozás, ankettezés és fontolgatás nélkül utasítsa rendeletben a Haditermék-Részvénytársaságot, hogy széles körben közzétett hirdetésben hívja föl mindazon gazdákat, kik Székács-féle nemesített búzát, francia búzát, vagy somogyi tarbuzát természetesen s a kiknek buzatermése rozsdá által csak alig, vagy kismértékben van veszélyeztetve, hogy a maximális áron felüli néhány korona prémium ellenében ajánlják föl buzatermésüket vetőmagul. A Haditermék-Részvénytársaság köteles legyen gondoskodni róla, hogy az imigyen összegyűjtött vetőmagból az őszi vetés befejezéséig — mondjuk november közepéig — egyetlen kilogramm sem öröltessék föl. E vetőmag árusításával bizza meg egyik mezőgazdasági bizományosát, például a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetét. Szállítási eszközök ezen vetőmag idejében való elszállítására soron kívül álljanak rendelkezésre.«

Ha ezt keresztülviszi a kormány, 3—4 év alatt csak mutatóban fogunk hazánkban rozsdát látni és 2 q-val magasabbak lesznek a termésátlagok. Az idén azonban ne kívánjunk tisztabúza kenyert, hanem keverjük azt buza és árpával, de különösen burgonyával, mely jó termést ígér, hogy ne kelljen hizóállatoknak szánt kukoriczát emberi táplálkozásra felhasználnunk s a hus- és zsirhiány még nagyobb mérveket ne öltön.

Kötelességünk itt megemlíteni, hogy ha gazdatársaink közül valaki akár buza, akár más gabona vagy egyéb kulturnövény szemét (magját) mint magnakvalót, mint nemesítettet, óhajtja a meghatározandó hatósági határon felül értékesíteni, akkor következőleg kell eljárnia. Küldjön be mintát az illető vármegye Gazdasági egyesületéhez vagy pedig az OMGE titkári hivatalához azzal, hogy fenti kérését pártolólag terjessze fel a földmívelési minisztériumnak; így volt ez a múlt évben. Azonban az idén még a m. kir. növénynemesítő intézet (Magyaróvár) is meg lesz hallgatva, tehát a magtermelő legheylesebben jár el, ha oda is küld miniát s kéri az intézet véleményének beterjesztését a földmiv. minisztériumhoz, vagy azt, hogy ha az egyszerű minta után nem tudna határozott véleményt nyilvánítani az intézet, szálljon ki annak vezetője vagy megbízottja az illető birtokra s a helyszínén szemlélje meg, vajjon tényleg alkalmas-e a kérvényező szemes termése magnak vagy sem?

Magától értetik, hogy ha Emödy javaslata elfogadtatik, ezen eljárás megváltozik.

A feltűnően jól sikerült IV-dik magyar hadikölcsön utóhangjaként most első ízben — a szakirodalom sikeres közreműködése a pénzügyminiszter elismerésében részesült, a mennyiben a Magyar Szakírók Országos Egyesülete elnökének — Katona Bélának — a következő levelet küldte:

»Budapest, 1916. évi június hó 8-án.

Nagyságos uram!

A jogosult várakozást messze meghaladó sikerrel záruló negyedik hadikölcsön alkalmából örömmel tapasztaltam, hogy a magyar szaklapok az új kibocsátás minél teljesebb sikeréhez fűződő jelentős érdekek átértésével, lelkes odaadással karolták fel a negyedik hadikölcsön nagy nemzeti fontosságú ügyét.

A magyar szaklapok ezzel épp úgy tanujelét adták az ország egyetemes érdekei iránt való erős fogékonyságuknak, mint az érdekek hathatós szolgálatára való hazafias készségüknek.

A midőn ennek kapcsán kifejezést adok annak a meggyőződésnek, hogy a magyar szaklapokat, a melyeknek hatása nagyszámú és jelentős értelmi és gazdasági sullyal bíró olvasóközönségre terjed ki, méltán rész illeti abból a jelentőségteljes sikerből, a mely a IV. hadikölcsön kibocsátását kísérte; egyben megragadom az alkalmat, hogy Nagyságod, mint a Magyar Szakírók Országos Egyesülete elnöke előtt a magyar szaksajtó becses köz-

TAKARMÁNYDARA TENGERICSBÚZÁBÓL

a LANZ-féle őrlőgéppel! Az eddig csak tüzelésre használt tengericsutka mint KITÜNŐ TAKARMÁNY értékesíthető.

Eredeti
amerikai

CASE

gőszántó-
gépek,
a c z é l
cséplők.

STOVER amerikai benzínmotorok és lokomobilok.

AJÁNLATTAL
SZOLGÁL:

HAHN ARTHUR és TÁRSAI BUDAPEST, VIII. KERÜLET, ÜLLŐI-UT 52g.

Sürgőnyczim: CASE BUDAPEST.

remüködéséért elismerésemet nyilvánítsam s kérem Nagyságodat, hogy köszönetemet tolmácsolni sziveskedjék a szaklapok minden munkásának a kölcsön érdekében kifejtett önzelen és lelkes tevékenységéért.

Fogadja Nagyságod kiváló tiszteletem nyilvánítását.

Teleszky s. k.

Ismerjük a magyar szakírókat, tudjuk, hogy nem várták, nem is remélték az elismerés megnyilvánulását, mert a mit most és a megelőző három alkalommal a hadikölcsön sikerének érdekében tettek, azt hazafias szívük sugallata következtében tették; de mégis jól esett a pénzügyminiszter levele s habár buzditásra nem is szorulnak szakíróink, adandó alkalommal (mi — fájdalom — valószínűleg még be fog következni), ha ugyan lehetséges, még fokozottabb tevékenységet fognak a nemzeti kölcsön ügyében kifejtetni.

*

Az ország összes részeiből befutottak hozzáunk a méhészek jelentései az akácvirágzás eredményéről, jobban mondva eredménytelenségéről. Mert ismét panasszal vannak tele a levelek. A Nagyalföld egyes részeiben gyengeközepes volt az eredmény, a Dunántul csekély, a Kisalföldön ugyszólván semmi. Az akácvirágzás alatt valóságos áprilisi idő járt, úgy, hogy a sok hirtelen zápor nemcsak hogy elnéptelentette a méhecsaládokat, hanem akadályozta is a méheket a gyűjtésben. Ez az oka annak is, hogy raj nagyon kevés van. A mézárak azonban magasak, de mi haszna, ha nincs mit eladni?

*

Hunyad megye újabban gyakran beszéltet magáról s ezt leginkább gazdasági egyesülete elnökének köszönheti. Csak nemrég nagyon erőlyes hangu feliratával vonta magára a közfigyelmet és a társesegysétek elismerését. Most a különböző mezei munkák árának megszabásával példát nyújt a többi megyének. (Ézt ugyan az alispán csinálta, de biztos, hogy része van benne Lázár Lászlónak is.) Hanem valóban érdekes és a magyarság terjedésére, szaporítására mindenre nagyon fontos [különösen mikor (a statisztika tanúsága szerint) a halálozások hónapról-hónapra felülmulják a születések számát] alapítvány, melyet a következő hír ad tudtunkra:

Cs. Lázár László lapusnyaki nagybirtokos érdekes beadványt intézett a megye alispánjához, azt tudatva vele, hogy minden östermelő magyar anyanyelvű anyának, a ki negyedik gyermekét megszüli, husz koronát juttat abból a célból, hogy a szülés után egyideig kimélhesse magát. Ajánlatához ezer darab levelezőlapot mellélt, abból a célból, hogy azt az alispán a megyei anyakönyvvezetők rendelkezésére bo-

csássa, a kik azután tudassák vele, hogy ki az az anya és hol lakik, a ki a negyedik gyermeknek adott életet. Az értesítés vétele után a husz koronát az illetőnek azonnal elküldi. Megjegyzi még a nagybirtokos, hogy halála esetére az említett célra való tekintettel az Emkénél megfelelő alapítványt tesz, úgy rendelkezve, hogy a husz korona jutalom idővel száz koronára emelkedjék.

Isten éltesse a nemes adakozót még nagyon soká, hogy hazafias cselekedetének eredményében gyönyörködhesen. Hazánk minden vármegyéjének adjon az Ég legalább egy Lázár Lászlót!

Középeurópa és a magyar mezőgazdaság.

A Berliner Tagblatt írja, hogy Mannheimből azon hír érkezett, hogy ott egy délnémet mezőgazdasági egyesület alakult a bajor és a badeni gazdákból. Ezen egyesület Magyarországon 35.000 Morgen földet vett bérbe, hogy azt német minta szerint kezelve, a talaj és répmivelésben az itteni gazdáknak mintául szolgáljon. Az az alapja tehát e vállalkozásnak, hogy a német gazdálkodás praktikus és hasznosító voltát a magyar gazdákkal megismertessék, mert a hü magyar szövetéses gazdálkodási rendszere messze a német mögött van, daczára, hogy talaja tetemesen jobb, mint Németországé. Ezt Magyarországon is igen jól tudják, megtanulták a háboru alatt és kétségtelen, hogy sok követője fog akadni a német gazdasági rendszernek. Megmutatta a háboru, milyen előnyös lett volna a szövetségesekre, ha Magyarország mezőgazdasága is azon a szinten állna, melyen a németeké. Ha Ausztria-Magyarországon ugyanolyan termésátlagok lennének, mint Németországon, akkor a központi hatalmak nem lettek volna behozatalra szorulva és lakosságukat minden korlátozás nélkül táplálhatták volna. A mostani termésátlagok közötti különbség rendkívül nagy. A míg Németországban hektáronként 23.60 q, addig Magyarországon csak 13.19 q buza terem. Annak az erős haladásnak, melyet Német-

ország az utóbbi időben tett, Magyarországon nyoma sincs. A múlt század 90-es éveiben a német termelés csak 27%-al multa felül a magyart, 1900-ban 50%-al, ma pedig 80%-al. Rozsból Németország 19.1 q, ellenben Magyarország csak 16.16 q arat egy hektárról. Árpából Németország 22.2 q, mi 14.66 q arat.

Igen nagy különbség van a burgonyánál is, a melyből Németország hektáronkénti átlaga 138.6 q, Magyarországé pedig csak 78.90 q.

Ezen differenc a kiegyenlítésére Magyarországon keveset tettek, daczára, hogy a többtermelés nagy előnyöket biztosított volna.

Az intenzív gazdálkodásnak hiányát misem bizonyítja jobban, mintha összehasonlítjuk a két állam káli fogyasztását. Németország mezőgazdasági területére négyzetkilométerenként 1530 kg. kálitrágyát használ fel, ezzel szemben Magyarország csak 18.8 kg. ot. A míg tehát Németországban 3,227.209 q kaintot és Sylvinitet (1913) használtak fel, addig az egész osztrák-magyar monarchiában az import csak 84.488 q-t tett ki.

Kálisóból Németország elhasznált 2,012.096 q-át, Ausztria-Magyarország elhasznált 163.191 q-át.

A szuperfoszfát, kálisó s egyéb műtrágyák csekély mennyiségbeni használata oka legnagyobb részben Magyarország mezőgazdasági elmaradottságának. Ha meggondoljuk, mily nagy szántóföld terület áll Magyarország rendelkezésére, úgy könnyen kiszámíthatjuk, hogy racionális gazdálkodás s az erőteltett többtermelés által minő nagy jövedelemtöbbletetre lehetne szert tenni. A wieni kereskedelmi kamara titkára, dr. Pistor kiszámította, ha csak egy gazdálkodna a monarchia, mint Norvégia, a mely tetemesen Németország mögött van, máris közel egy milliárdal nagyobb volna évi bevétel. Tekintve a kedvező kilátásokat, Németország öiömmel üdvözli a magyar gazdákat, ha most megkezdik Magyarország mezőgazdasági termelőképeségének emelését. Természetes, hogy ily reform máról-holnapra nem vihető keresztül, sok időre van szükség, míg a magyar föld annyit terem, mint a német. De tekintve a központi hatalmak azon célját, hogy a határokon belül akarja megtermelni azt, a mire szüksége van, annak elérése érdekében semmiféle fáradság és dologtól visszariadnunk nem szabad.

Az ellenséges külföldön nagyon is figyelemmel kísérik Magyarország mezőgazdasági előretörését, mely keresztezi az angolok jövő blokád-rendszerét. De nemcsak Nagybritannia tekint félénken Magyarország haladására, hanem mindenekelőtt Oroszország, melyet Magyarország mezőgazdasági haladása legközvetlenebbül fog érinteni. Oroszországban már köztudomásu az,

szérarak daczára is ki tudunk annyi kosztpénzzel jönni, mint a világháboru legelején; talán nem eszünk oly finom ételeket, de izleteseket igen s éppen úgy jól tudunk lakni s olyan egészségesek vagyunk, mint akkor, mikor még naponta hussal éltünk.

Tekintettel arra, hogy az orvosok állítása szerint minden ember 50 éven tul többé-kevésbé érlemezsedésben szenved, úgy kell az idősebb egyéneknek élni, hogy ezen baj minél kevésbé tudjon elhatalmasodni s ezt úgy érjük el, ha minél kevesebb húst és minél több főzeléket és gyümölcsöt fogyasztunk. Így hát már az egészség órei is kijelölnek az utat, hogy saját életünk meghosszabbítása érdekében is takarékoskodjunk.

Ezekből az adatokból látni méltóztatik, hogy az élelmiszerek drágasága ellen lehet védekezni, azonban a többi szükséglet beszerzésénél nem vagyunk képesek annyira takarékoskodni, hogy a háboru előtti költségjegyzékünket betartsuk. Mert ha kell egy pár cipő, ezek helyett nem vásárolhatunk papucsot, pedig most egy pár ugynevezett házi cipő ugyanannyiba kerül, mint békeidőben egy pár bakancs. Ha szükségünk van egy öltözet férfiruhára, nem szerzechetünk helyette egy nadrágot, mert a kabát és mellény is kell. Különösen a női ruhaféle még egyszer oly drága, mint pár év előtt.

Szinte majdnem még egyszer oly magas áron vesszük ma a szent és a fát, pedig egyik sem ad több melet, mint esztendővel ezelőtt.

A butor ára jobban szökik felfelé, mint a városligeti szökőkút vize. A szőnyegek már megfizethetetlenek, a kalapok oly drágák, hogy a kalap-nélküliség minden bizonytalansággal terjedni fog. A dohány, a szivar, a szivarka oly drága — és rossz, — hogy legjobban cselekszik, a ki lemond ezen élvezetéről. (Ézt már 30 év előtt megtettem.)

Ha edény, vagy valami eszköz, szerszám, avagy gépféle kell a háztartáshoz, mindezen dolgok óriási áron szerzechetők csak be. Pedig kérem szeretettel, ezek a holmik, a mik nem megenni valók, nem a mezőgazdaság terményei, hanem kizárólag ipari termékek, ezek hatalmasan megnövekedett áráért nem lehet már a gazdát okozni, hanem azokat az

TÁRCZA.

Néhány szó a takarékoságról.

Vannak még mindig elég nagy számban olyanok, a kik a nagy drágaság miatt a gazdákat okozzák, pedig a lapok hasábjain elég gyakran elmondottuk már, hogy leginkább az ipari termékek azok, melyek a legnagyobb fokban drágultak meg, míg a mezőgazdasági termények ára hatóságilag megállapított lévén, nem növekedhetik nyakló nélkül. Amennyiben egyes mezőgazdasági termények, kivált az állatokból eredők, még nincsenek maximálva s valóban szédületesen magas árban vásárolhatók csak, ezt sem irhatjuk teljesen a gazdák rovására, mert az ebből eredő haszon részben a közvetítő kereskedelmet, másrészt az ipart illeti. Nem csak egyes, de számtalan esetről tudunk, midőn maguk a fogyasztók hajtották fel az árakat s így lettek közvetítők a drágaság növekedésének. Nagyon is szeretjük gyomrunkat mi magyarok s érte minden áldozatra készek vagyunk. Pedig az élelmiszerek drágasága ellen lehet védekezni, csak igényeinket kell leszállítani néhány fokkal — a nélkül, hogy ezzel egészségünknek ártanánk. — Néhány példa, melyet saját tapasztalataim alapján írok le, legjobban fogja igazolni állításomat.

Legelőször egyszerűsítsük az étkezést, felesleges a sokféle étel, mint hajdanában divat volt. Rendszerint a háboru szokta az egyszerűsítést meghozni. Emlékszem, egy szüleim, mint nagyszüleimnél 1866-ig naponta 4 fogás étel volt és pedig: húsleves, marhahus mártással és valami körítéssel, főzelék főttéttel és tésztával. Mikor a háboru folytán sok szegényen kellett segíteni s a drágaság hullámai kissé magasabbra emelkedtek a megszokottnál, akkor náluk s a legtöbb uri házában 3 fogásra apasztották az ebédeket, egyik napon leves, hús, főzelék, másikon leves, hús tésztával és így tovább. Ezzel is éppen úgy jól lehet lakni, mint a 4 fogással, csak természetesen többet kell mindegyikből fogyasztani, hanem ez már nem okoz oly költséget és

munkát, mint egy külön étel. Most pedig a világháboru első idejében, hogy az élelmezési költséggel kijöjjünk, kettőre szoritottuk le a fogások számát, így csoportosítva az ételeket: leves és hús főltétel, vagy főzelék és tészta, vagy leves és marhahus körítve mártással, vagy pedig leves és tészta. Bizony kitűnt, hogy így is jóllakik az ember.

Mikor aztán azon kezdetek panaszkodni leányaim, hogy így sem futja az élelmezési havi járandóság, összedugtuk fejünket és kisütöttük, hogy olcsóbb kényeret fogunk enni, mert nem a péktől vesszük azt, hanem kenyérlisztet és burgonyát véve, otthon lesz kidagasztva a kenyér s a pék csak sütni fogja. Azután lemondtam a reggeli kávéról és csak tejet iszom, ez is pár fillérenyi megtakarítást eredményez. A drága hús- és becsinált-levesek helyett mindenféle hús nélküli és rántott leveseket irt össze leányom, melyeket t. olvasóink részére a lapok hasábjain is leközölt. Majd mikor ily eljárás mellett is a deficit veszélye fenyegette lapos pénztárczámot, sokkal előbb, mint a minisztérium rendelete napvilágot látott, megjelente nálunk a hustalan napok s lassanként annyira fokozódott mennyiségük, hogy most már hetenként voltaképpen csak 2 napon eszünk húst, 5-ön pedig hustalan ételeket. A husból is csak az olcsóbb fajtát vásároljuk. Szárnyast már csak hirtől ismerjük, a vad is drága nekünk, ellenben a sózott tengeri halat hetenként egyszer jó étvágyal fogyasztjuk. A nullás liszt fogyasztása a lehető leg-szűkebb korlátok közé lett szoritva és leginkább főzőliszt használtatik. Rizskású nagyon drága, az otthon készült tarhonya ugyanazon szolgálatot teszi. Vanília helyett — mint Meskó Pál mondta a Gazdaszövetség közgyűlésén — az olcsóbb hagymával is beérjük. Egyes dolgokat nagyon vásároltunk, p. o. cukor kilója 101 fillérbe került így, míg mások 128 fillért fizettek. Sokszor, ha utaztam valamire s megtudtam, hogy valamilyen élelmiszer ott olcsóbb, hoztam onnét; így vásároltam véres és május hurkát, vaját, turót, tejet, tejfelt és tejszint, mézet, tojást stb. és hoztam haza táskámban.

No de nem akarok unalmassá válni, elég mutatónak ennyi s mondhatom, a mai magas élelmi-

Használt és új Gyapjuzsákat,

valamint gazdaságoknál szükséges gabonaszakot minden minőség és mennyiségben legolcsóbb napi áron szállít:

Faludi és Elek

Budapest, V., Falk Miksa-u. 6.

TELEFON 82-37.

Vizmentes ponyva eladás és kölcsönzés.

hogya a háboru után Németországba aligha fog szállíthatni, pedig sem Angol, sem Franciaország nem képes annyi gabonát átvenni, mint a mennyit a háboru kitörése előtt átvett Németország. Hogy háboru után versenyképes lesz-e az orosz a magyar gabonával, ez nemcsak a termelési, hanem a szállítási költségektől is fog függni. Ha a szállítási költségek előreláthatólag a jelenlegi ár mellett fognak lebonyolítottatni, akkor Magyarország számára rendkívüli előnyök vannak biztosítva, különösen a Duna útján Dél-németországba.

Angolország blokádrendszere nélkül Magyarország valószínűleg nem jutott volna arra a gondolatra, hogy mezőgazdaságának emelésére sürgősen szükség van, de éppen azért, mert Anglia megakadályozta a gabona behozatalt, emelte a központi hatalmak, különösen pedig Magyarország gabonatermelését, miáltal orosz szövetségeseinek a jövőre igen rossz szolgálatot teljesített.

—a.

Concordia parvae res crescunt, Discordia maximae dilabuntur.

Talán elcsépeletnek tetszik ez a mondás, hogy összetartás kis dolgokat nagyra tesz és nagy dolgok bomlanak széjjel összetartás hiányában, de éppen a mai viszonyok, a háboru a maga fenséges nagyszerűségében igazolta e mondás igazságát és teszi mindenki előtt megfontolás tárgyává.

Ha a gazdasági szakoktatás multjába egy pillantást vetünk, szomorú szívvel kell konstatálnunk, hogy az örökös veszekedés, irigykedés és önzés volt az oka annak, hogy az összes gazdasági szakintézményeink nem állnak azon a nívón, a melyen állaniok kellene. Nem célom kegyeket keresni, de azzal sem törődöm, ha ellenségeim száma szaporodik, ha sokan magukat találva érzik, de én nyíltan kimondom, a mit érzek, tehát fenti mondásom igazolására fölhozom a következő gyakorlati esetet: a gazdasági altisztképző földmives iskolák felállítására elsőrendű sürgős kérdés s véleményem szerint jól abban a formában van megoldva, a mint az a pápai m. kir. földmives iskálánál van. Miért nem karolják jobban fel ez intézményt? Mert ha 4 vagy 5 földmives iskolából gazdasági altisztképzőt csinálnak, husz s egynehány földmives is-

kola vezetője azt hiszi, hogy ez személye iránti merénylet s jönnek az érvek: az altisztképző földmivesiskola nem ér semmit. Holott én csak a pápai m. kir. földmivesiskola altisztai tanfolyamát végzett, állásban levő és keresett tanulóira hivatkozom s ez minden érvnél többet mond.

De ne gondoljuk, hogy csak ez az egy égető és sürgős ügy van a gazdasági szakoktatás terén. Itt van egy másik fontos kérdés, a gazdasági főiskola. Szégyen, hogy Magyarországon, az agrár-államban nincs gazdasági főiskola. Én nem kutatom az okát, hogy miben rejlik, hogy eddig nem lett felállítva, mindenestre anyagi áldozat nem sok kell hozzá, hogy pl. a kolozsvári gazdasági akadémiát ugyancsak a kolozsvári tudományegyetem természet-tudományi tanszékével kapcsolatba hozzák. Igen, de mi lenne, ha a kolozsvári gazdasági akadémia — tudós és egyetemi professzor — igazgatója átvénné a főiskola vezetését. Ohó! Nincs szükség gazdasági főiskolára, szólal meg a résztvevők nagy kórusa.

Könyveket írhatnak össze ezekről s mindenki tudná itt saját tapasztalataiból szerzett adatokkal toldani e rovatot, de én még egy szerény példával megelégszem.

Tagadhatatlan, hogy a háboru nehéz és súlyos terheket rótt mindenki vállaira. Azonban az is tagadhatatlan, hogy sok helyütt semmit sem dolgoznak oly czimen, hogy háboru van, vagy csak nagyon keveset. Egy szerény példa erre, hogy például most nincs ranglista kiadva, mert háboru van. Én elhiszem, hogy mindent rá lehet kenni és irni a háboru számlájára, a kérdés csak az, hogy jogos-e ez?

Kérdezem ezzel szemben, mit tettek eddig a gazdasági szakoktatás alsó lépcsőin álló, a gazdasági szakoktatás ügyeiért önzetlenül lelkesedő tanférffiak. Igen keveset. Próbálkoztak a dologgal vizsgát nem tett gyakornokok s szomorúan ráfizettek a dologra. Ez azonban nem azt jelenti, hogy az ügy be van fejezve, hanem azt, hogy itt az ideje, hogy a gazdasági gyakornokok a tanársegédekkel, tanárokkal és igazgatókkal szövetségbe mind egyöntetűen küzdjenek a gazdasági szakoktatás tanfériainak tudományos előrehaladásáért.

Előrehaladás.

Szomorú nagyon ez a gazdasági tanügyre a mai formájában. Szigorúan be van tartva a rang-

iparosokat, ipartelepeket, gyárakat, műhelyeket stb. — no meg ismét a közvetítők seregét.

Tisztelt Nagyközönség! Ne a gazdákra kiáltásra: »Feszítsd meg«, hanem inkább az ipari termékek árfejhajtóira és a *felesleges* közvetítő kereskedőkre.

Igaz, a városi lakosság nehezebben él meg, — de rendes beosztással azért megélhet — mint a falusi, de így jobban van az országra nézve, mint mintha megfordítva lenne, mert míg a 20 millióból 15 millió a mezőgazdaságból, addig csak 5,000.000 a más keresetforrásból él, tehát jobb, ha az ország összlakosai 3/4 részének van jobb és 1/4 részének rosszabb dolga, mintha megfordítva volna. Azután pedig figyelembe kell venni, hogy abban az 1/4 részben sem mind kesereg a háboru miatt, mert a bankárok, gyárosok, a nagyiparosok és nagykereskedők soha sem nyertek annyit portékáikon, mint most a világháboru alatt, tehát őket számításon kívül lehet hagyni.

*

A háztartásban, kivált ha kisebb gyermekek is vannak a családban, nagy szerepet játszik a szappanfogyasztás, azért ezzel a dologgal kissé behatóbban szándékozom foglalkozni az alábbi sorokban.

Egyik napilapban nemrég a következő hirt olvastuk: Nagy gondot okoz a háziasszonyoknak a szappanhiány. A szappan ára jelentékenyen emelkedett, sok helyütt a régi ár ötszörösére is és egyes vidékeken alig lehet vásárolni, még drága pénzért is. Most egy célszerű háboru ujdonaságot ajánlanak a háziasszonyoknak. Egy egri uriaszony, Lux Hugóné, nyugalmazott főtanácsos neje, felhívást adott ki, a melyben utmutatást ad, hogy miként segítsenek szappanszükségletükön s azt ajánlja, hogy »hadiszappant« készítsenek s közli a szappan receptjét is. A recept így hangzik: Öt kiló száraz, finomra törött és szitált anyagotálba teszünk, félkiló hamuzsirt (görög szódát) két liter forró vízben feloldunk, tizenhárom deka frissen oltott meszet kavarnak közé, ráöntjük a szitált anyagra, jól összedagasztjuk és jó nagy pogácsákat formálunk belőle, öt-hat napon át jó szellős helyen szárítjuk és használatkor nem hagyjuk a vízben

állani. Nem habzik, de teljesen tisztára mosható vele a ruha. — Ugyane recept szerint készült szappant használtak Németországban a mult század elején, a napoleoni hadjárat idején. Luxné maga is már többször kipróbálta ezt a mesterséges szappant, nagyon jól bevált s a legkormosabb konyhatörítőket is teljesen tisztára mosatta vele.

Bizony, fele sem tréfa ennek a dolognak, takarékoskodni kell a szappannal, a mennyire lehet, de miután nem tehetünk úgy, mint a vándorzigányok, kik a mosást és mosakodást felesleges fáradságnak tekintik, készítsünk olcsó hadiszappant Luxné önagsága ajánlata szerint, vagy használjunk buzakorpát a mosásnál, mint egy másik háziasszony ajánlotta nemrég a lapokban. Ahol a szappanfű (saponaria) díszlik, ott igen ajánlatos most ennek gyökerét szedni és szappan helyett használni, hisz öreganyáink inkább szappangyökereket használtak, kivált a finomabb fehérneműek mosásánál, mint szappant.

De a jó háziasszony — kivált a falusi — lehetőleg kevés készpénzt ad ki a szappanra, hanem otthon főzi azt; összegyűjt minden zsiradékot, a mi az ételmaradékból, halakból megmarad, a mi esetleg főzésre nem alkalmas, a mi elhullott állatokból ered (nálunk egy hizónkban leöléskor 9 malac még nem teljesen kifejlett állapotban találtatott, szőröstől-bőröstől szappant főzünk belőle), vagy a szagos bélszir, megavasodott zsírok, szalonnák, tőpörttyü, vaj, s másféle zsiradék mind alkalmas mosó (házi) szappan készítésre. Ne sajnáljuk a fáradságot, sokat meg lehet ezen a réven takarítani.

Noha a legtöbb háziasszonynak van szappanfőzésre receptje, egy jól beváltat, bátorkodom ide iktatni, hátha mégis hasznát veszi valamelyik t. olvasónk. 8 kg. zsiradékhoz 2-5 kg. lugkő (kautikus szóda, vagy maró szódának is hívják) 20 liter vízben lassan 3 óra hosszat főzetik; azt is ajánlják, hogy egy pár darab csontot is dobjanak e folyadékba, akkor keményebb lesz a szappan. Ez utóbbi különösen indokolt ott, hol fagyju, haj és olajmaradékok is vannak a zsiradékok között, melyek könnyen kenődő puha szappant adnának. A kinek módja van hozzá, próbálja meg.

létra, a mi helyes is bizonyos mértékben s meg van a lehetősége, hogy pl. a létra magasabb fokán állók Hencs könyvének első kiadása alapján tartsák meg szakszerű értekezéseiket.

De meg van annak a lehetősége is, hogy az 1910. évben kinevezett gyakornok 1935-ben Cserháti növénytermelésének második kiadását tartsa szem előtt gazdasági értekezéseiben.

Ez a szellem megnyilvánul minden téren. Apám 1872-ben lett kinevezve gazdasági gyakornoknak 1000 korona ösztöndíjjal s én 1913-ban 1000 korona segélydíjjal. Ez mutatja legjobban, hogy a változott gazdasági viszonyokat nem tudományos gazdasági műveltségen állók gazdaságilag megérteni nem tudják. Momsen örök igazságokat állapít meg könyvében, a gazdasági szakoktatás azonban haladni óhajt előre, nem pedig maradni ősi elhagyatottságban.

Szövetség.

Szükséges, hogy az összes gazdasági szakoktatásnál dolgozó tanférffiak egy erős és egységes baráti szövetségben egyesüljenek, a hol minden személyeskedés félre lesz téve, a multra fátyol vetve s dolgozik mindenki az ügy tudományos előrehaladásáért.

a) Tudományos előrehaladás.

A ki elhatározta magát, hogy a gazdasági szakoktatás göröngyös pályájára lépjen, az legyen egyuttal tudatában annak, hogy neki nyugalomba vonulása napjáig dolgozni, tanulni kell. Azonban ezzel nemcsak a létra legalacsonyabb fokán állóknak kell tisztában lenni, hanem az összes egyéneknek, a kik akár tudományos gazdasági tudásuknál fogva tartoznak a gazdasági szakoktatás szép kategóriájába, akár pedig Isten különös kegye folytán és számtalan évek hű és buzgó leszolgálása után ide jöttek s legalább is szakügyekben szakférffiak tanácsára hallgatni s e szerint eljárni kötelesek.

A létra alacsony fokán állók tanulni, haladni óhajtának, nos én majd sorra veszem azokat a módokat és eszközöket, a melyek most rendelkezésre állanak s a melyek igen alkalmasak arra, hogy a szorgalmasan dolgozni kezdő fiatalember kedvét elvegyék, a mely alkalmat és módot nyújt az előrehaladásra s előbb-utóbb őt azon tétel belátására bírják, hogy a létrán való haladás az egyedül üdvözítő dolog.

Mostanában olvastam az Állatorvosi Lapokban a következőket:

A szappan pólása. A Frankfurter Hirsch-Apotheke a szappan pótlására új készítményt állított elő, mely külsőleg a szappanra emlékeztet és silikátokból áll, a melyeket valamilyen növényi nyálka tartja össze; tisztító hatását saponinek fokozzák. Herxheimer tanár nagyon dicséri tisztító hatását. Nagy előnye az is, hogy lassan fogy és olcsó: 100 gr. sulyu darab ára 20 pfennig. Kereskedésbeli neve sapartil. (O. H.)

Ugy látszik, nálunk még nem árulják ezen új szert, de kísérletet lehetne tenni s egy postacsomaggal hozatni Németországból.

Egy wieni cég pedig valami ausztriai eszenczét ajánl, melylyel 15 perc alatt hideg uton lehetne a hulladék zsirból szappant készíteni. 1 liter ára 25 kor. s 3 kg. szappan készítésére ez elég. Ha valaki ezt meg akarja próbálni, megírom neki a címet, de itt nem közlöm, mert nem óhajtók az illetőnek reklámot csinálni miután még eddig nem hallottam, mily eredményeket értek el ezen eszenciával. Az irás szavai szerint járjunk el: »próbálatok meg mindeneket« és aztán maradjunk annál, a mi a legolcsóbb és legjobb; így lehet szappannal is takarékoskodni ebben a háboru világban, melynek mielőbbi dicsőséges végét epedve várjuk!

Egyik napilap hírével zárom soraimat.

Szappan-mizériák. A szappanárak országos maximumára igazán nagy szükség van, mert a szappannal való spekulálás és az árak felhajtása ijesztő arányokat kezd ölteni. Békeidőben 60-65 fillér volt a közönséges szappan kilogrammja Ezért most 6-7 koronát is elkérnek. Fokozza a szappan-mizériákat az a körülmény is, hogy az osztrák kormány nem engedi kivinni a magyar vidéki városok által ottani gyárosoktól régebben megvásárolt árut. Vannak vidéki városaink, a melyek még három koronás áron vásároltak szappant ausztriai gyároltól és ha ezt az árut megkaphatnák, némileg leszorítanák vele a mérhetetlenül felcsúszott beltöldi szappanárakat. A magyar kormány hír szerint interveniált, hogy az osztrák hatóságok kiengedjék a szappant és remélni lehet, hogy közbelépésének meg is lesz a kívánatos eredménye.

Valamelyik földmives iskolához kinevezett gyakornok sok esetben — tisztelet a kivételnek — őrzője lesz az élő létárnak. Szomorú igazság, de vannak iskolák, hol az élőleltár tagjainak napi étvágyáról reggel 8-kor az irodába besétáló direktornak tanár, kertész és 2—3 gyakornok tesz jelentést, kik erről személyesen reggel 3 (három) óra óta szereztek meggyőződést. Erre pedig teljesen elegendő egy a tanszemélyzet tagjai közül egy napra, a melyről meggyőződést szerezni személyesen a direktor sem kivétel, a mint ezt meg is teszi kollegiális szempontból egynéhány direktor. Sok helyről van tudomásom, hogy nem teszi. Itt például szükség van erélyes intézkedésre. Mert napi nyolcz órát aludni még a szakoktatási tanférfinak is kell, kit sok dolga amúgy is kimerít, tehát roppantul nevetséges dolog egy iskola tanári testületét csupán az iskola vezetőjének egy rossz vicczéért, — mert ez az — naponta fölöslegesen használni. Tessék most még a napi foglalkozást egy iskolánál tekintetbe venni. Nem hiszem, hogy ezek után valaki szemére vetné a létra alacsony fokán állóknak, hogy nem dolgoznak, hogy a legújabb kísérletekről, gazdasági tapasztalatokról nem értesítik a gazdaközönséget, pedig tapasztalatokat szerezni nekik alkalmuk bőven van.

Igazán nagy az anyag, a melyet a gazdasági akadémia tananyaga felőlel, azonban semmi esetre sem akkora, hogy a külföldi szakoktatással ne foglalkozzunk. Évi 1000 korona fizetéssel bíró gyakornoktól senki sem veheti rossz néven, ha nem hozatja a külföldi szaklapokat, ez már az iskola kötelessége, a gyakornoké azok pontos áttanulmányozása.

Ha a sors különös kegye valakit elegáns és nobel direktorhoz vezet, a mi velem pl. megtörtént, úgy előfordul, hogy pl. 4—6 heti szabadságot kap már a gyakornok is. Fialtal ember igazán nem tudja hasznosabban eltölteni ezt a hosszú időt, mint utazással. Igen, de 1000 korona évi fizetésből utazni, pláne tanulmányutat tenni nem lehet. Erre kellene nagyobb gondot fordítani, mint a messze multban meg is tették. Így pl. apám 1876-ban volt 1000 koronával kiküldve tanulmányutra, bejárta Németország nagy részét és Svájcot s tanulmányi körutat tett a hazai földmives iskoláknál. Igen, most is kellene a gyakornokokat tanulmányutra küldeni, de kérem azt tekintetbe venni, hogy 1876-tól — 1916-ig némileg megváltoztak a gazdasági viszonyok. Ma már ebből az összegből nem lehet ugyanazt véghez vinni. Bár 1876-tól 1916-ig az irodában nem igen változtak a viszonyok. A papír fehér, a tinta kék s áktát aláírni ma is úgy kell, mint 40 év előtt: olvasatlanul.

b) Hatalommal való visszaélés.

Még a legideálisabban berendezett platonikus államban is van védelem nyújtva a feljebbvalóknak esetleges tulkapásai ellen, a mi azt bizonyítja, hogy az ideális államban is számítottak az egyén eme gyöngeségével. Ha már most ezeknek a tulkapásoknak, a megengedett szolgálati hatalommal való visszaélésnek lehetőségével számítottak már az ideális államban is, mennyivel inkább meg kell lenni ennek a valóságban. Hisz már az is a hatalommal való visszaélés, mikor szakdolgozban nem szakértő dönt. Nem akarom e fejezetben felkavarni a zavaros vizet, hiszen még az elején mondtam: fátyol a multra. Azonban a jövőben ne menjen minden a régi mederben, hanem ha véleményeltérés támad különböző rangú tisztviselőtársak között, akkor intézzék el a dolgot maguk között. Nem czélszerű,

1. hogy hivatalos utra tereljék az ügyet, mikor is annak vannak kitéve az illetők, hogy szakdolgozban nem szakértők lesznek a bírák s

2. nyilvánosság elé — a mennyire lehet — ne vigye senki vérző sebeit. Ez nem esztetikus dolog, bár ha nincs más mód, ez is helyén való.

Eppen azért helyes, ha tisztviselőtársak között véleményeltérés támad, akkor válasszanak egy bizottságot. A bizottság egyik felét az egyik, másik felét a másik fél nevezze meg. A bizottság válasszon egy elnököt — kimondott szakférfit — s nyugodjék meg mindenki ez ítéletben s nagyon nyomós oknak kell lenni, azaz ha a bizottság szemmel láthatólag helytelenül ítél, a mi nem tételezhető fel, tereljék az ügyet hivatalos utra.

c) Fizetésjavítás és rendezés.

Ideális eszméktől át kell hatva lenni annak, ki a szakoktatás göröngyös pályájára lép. Dolgozni, tanulni, előrehaladni, a szakoktatás ügyét

előre vinni legyen a jelszava mindenkinek, a ki e téren működik. Ezen szép eszmék azonban üres zsebbel nem valósíthatók meg a következő okokból:

a ki fenti jelszavakat nem üres frázisoknak tekinti, hanem fel fogja azok mélyebb értelmét, annak anyagi gondjai ne legyenek. Mert anyagi gondok levertté teszik az embert, elveszik munkakedvét és nagyon alkalmasak arra, hogy az egyén a ranglétra magasztos rendeltetésébe minél előbb bele nyugodjék. Nem értem én azt, hogy milliárdos terhet akasszanak az állam görnyedező hátára, azonban mindenestre a vizsgát tett gazdasági gyakornokok segélydíja kettőezer koronára emeltessék. A minimum ez, a mennyiből meg lehet élni a mai világban. Ha egyszer valaki alkalmas arra, hogy a gazdasági szakoktatási pályán működjön, akkor módot kell adni, hogy azon meg is élhessen. De azért a magasabb rangú tisztviselők fizetéséről sem kell megfeledkezni. Azonban V-ik osztálytól felfelé nem szól a dal. Csak küzködjének méltás uraimék a régi fizetéssel, talán még ma is meg lehet abból szerényen élni.

Támogatás módja.

Az a kérdés már most, mit kell tenni a szakoktatás tanférfinak, ha a visszas állapotokon segíteni akarnak. Szövetkezni kell, egy szövetséget alkotni, a melynek keretén belül egymást értesítjük mindenről, a mi közérdekű dolog, akár szakdolog, akár személyi legyen az.

Egyet alakítsanak a mai viszonyok között semmi célja, tagdíj fizetéssel nem lehet ezer korona fizetésű gyakornokot terhelni.

Ellenben toll, tinta és papír mindenütt áll rendelkezésre és — újból hangsúlyozom — egymást értesítjük mindenről, különösen az egyes iskolák viszonyairól s az egyszer megírt dolog ad circulandum küldendő el.

Egyik gazdasági lapban nyissunk egy rovatot, mely a gazdasági szakoktatással foglalkozik, ismeretné a hazai és külföldi szakoktatási intézményeket és a mennyire szükséges, a személyi ügyeket is tartsuk nyilván.

Ne feledkezzünk meg a hadbavonultakról.

Ezen fejezet alatt záradékol hozzá fűzöm, hogy ha valamelyik hadba vonult kollégánk oly körülmények közé jut, hogy nem igen irhat, értesítsük őt a legújabb rendeletek tartalmáról, fizetésének kiutalásáról stb. Gondoljunk arra, hogy egy szebb jövő virradjon, azért sokaknak közülünk is legszebb éveit, sőt életét kellett áldozni, tehát viseljük szívünkön a hadba vonultak sorsát.

Szűts Sándor

m. kir. gazd. gyakornok.

Gazdasági levél.

Komárom, 1916 VI/16.

Bizony nem valami beka erre mifelénk, különösen Tata-Tóváros környékén a terméskilátás, de már máshol, a mi megyénkben, mégis tisztességes közepes aratást remélhetünk, ha a rozsdá megmarad mostani állapotában és a megfertőzött felső levelekről nem kuszik fel a kalásza is. A mostani hűvös idő a gabonaszem kifejlődésére nagyon jó, noha pár nappal elődázta a rozs aratását, a mi azonban nem baj, sőt talán még hasznos is, mert habár naponta látok az egyes állomásokon érkező aratógépeket, még mindig kevés a készletünk, lévén kevés az arató munkás, habár a foglyokkal meg is szaporították őket, meg a katonaságtól is sok lesz szabadságolva, de ez utóbbiak részben még uton vannak, sőt lesz közöttük olyan is, a ki csak július 1-ére ér haza. Hát ha lassan érik az „élet“, akkor győzzük az aratást és a tuléréstől, a szem nagymérvű kipergésétől nem kell félni. Így volna ez jó, mert akkor szorult buza sem lenne s az itt divó korai Hanna árpa érése se sürgetné tulságosan a buza aratását, mert nem esnék egyszerre mindkettőnek ideje.

A kapások — már a hol kellő időben megmivelték — elég jók, sőt igen szép répakát, burgonyákat, meg térdigérő kukoriczákat is láttam ma, de olyan mákot is, a mi már viragozni kezd. Friss burgonyát, már t. i. a legkorábbi fajtát, a kertből esszük már, de a szántóról még nem, noha ott is virágozik, — még nem vagyunk ennek az áldott jó növénynek termelésében oly előrehaladottak, mint a lovriniak. — Takarmányaink jól fizetnek.

A folyton dühöngő szelet azonban igazán elengedném valami Taliánországba, mert minden gyümölcsöt leráz, pedig most még legnagyobb-részt olyan fejletlen állapotban van valamennyi, hogy se aszalni, se befőzni, se iznek, se kocsonyának nem való, pedig mindezeket szívesen megcsináltam volna, a „Kertészet“ című hivatalos szaklap legutóbbi számának utasításai szerint, noha kissé „borsos“ most a cukor ára, de azért az ilyen eltevések (nem akarom mondani conserválások, mert a nagy magyar szerkesztő még összeszedná) kifizetik magukat.

Az állatállomány meglehetősen egészségi állapotban leledzik.

Hallottam valahol harangozni valamit, de nem tudom hol és mikor, hogy Komáromban — a szőnyi oldalon — valami katonai intézmény van, a hol vannak szerb és orosz foglyok is, hát azt gondoltam, kísértőlok arra és megkérdezem, nem kaphatnék onnét még egy pár szál legényt az aratásra. A parancsnokhoz akartam menni, kit azonban már a kora reggeli órákban sem lehet lakásán találni, mert kint volt az ő barakjai között. A bejáratnál fel van írva: cs. és kir. anyaggyűjtő állomás (k. u. k. Bergestelle). Mi a csoda ez? A derék jó öreg alezredes aztán mindent megmagyarázott s miután t. gazdatársaimat is érdekelheti, hogy katonáéknál minden anyaggal mennyire takarékoskodnak, bátor leszek röviden elmondani, mit láttam.

A vasut mentén volt egy vizes rét, ezt lecsapolták, rá barakkot építettek, melyekbe elhelyezik azokat a harczterekről jött holmikát, miket a közvetlen mellettük levő vasuti lerakodóról „kis vasuton“ a katonák és foglyok betologatnak. Van a sok tárgy között mindenféle lim-lom, de van értékesebb anyag is használható mind — csak tudni kell, hogy és miként. Először osztályoznak mindent, t. i. külön válogatják a ruhaféléket s ezekből is természetesen külön a nadrágokat, zubbonyokat, mellényeket, kabátokat, dalmányokat, mentéket, köpönyegeket, sapkákat, lábszárvédőket, bakancsokat, csizmákat stb., stb. Aztán a sátorváznakat rakják egy helyre, a hozzá való vasdolgokat külön helyezik el, majd a főző- és evőedényeket és a lőszerszámokat, nyergeket, patkókat, kályhákat, tüzhelyeket stb. különítik el. Tessék elhinni, ez sem kis munka magában véve, mert hát naponta jön néhány kocsi a való — ma például 6 waggon érkezett. De ezután jön a java: a fertőtlenítés: a ruhanemű tulhevitett erős nyomású, 120 fokos gőzben lesz mindennemű bacillustól és egyéb élő lénytől mentesítve. A bőrfélék formalin gőzökkel lesznek desinficiálva. A bádgedényfélék pedig sósavban fűrésztve szabadulnak meg minden piszoktól; az így megtisztult dolgok czinkfürdőbe mártva oly szép fényesek, mint az ujak. Megjegyzem, hogy a melyik hibásan horpadt, repedt, az ki lesz előzőleg javítva, mert van ám itt mestereim bőven, kovács és gépész. A nyereg,

PUSZTAFI

P zsinetek,
A kötelek
P minden célra
I kévekötők,
R

istrángok, hevederek,

legjobb minőségben,

dús választékban raktáron.

Pusztafi Zsigmond,

Budapest, V., Országház-tér 4. sz.

TELEFON 31-43.

szerszám és egyéb szíjféléket a szijgyártók és nyergesek veszik kezelésbe s részint öreg bőrből, részben új hozzáadásával pompás új dolgokat állítanak össze. Igen érdekes a kötélverő műhely, hol régi rossz, összeszakadt kötélanyagokból, némi kevés kender, mit itt gerebeneznek, hozzáadásával kitűnő erős hámsztrángokat, rudazó s egyéb köteleket, sőt még nagy hajóköteleket is fonnak. Sőt az ócska sátorvászón hulladék darabjaiból még oly jó istrángot csinálnak, hogy különbet 6 koronáért sem kapok a városban. Igen kíváncsi lettem ezek után, mit csinálnak a sok igazán »komisz« bakancscsal, a minek még egy porozikája sem látszik jónak? Hát kijavítják, a hogy lehet, adnak rá talpat és sarkot, jól megszegeznek és kész az új lábtű. A csizmáknak rendszeren a feje rossz, a szára jó, az marad, kap új fejet, de részben régi bőrből, mely puhitva dolgoztatik fel. Nagyon megnyerte tet-szésemet az ugynevezett mozaik talp, t. i. kis darab talpbőrökből lesz összeállítva s felszegezve a talp s ez mindenesetre jobb és tartósabb, mint a fatalp, a mit itt szinte nagyban készítenek tölgy- és bükkfából, azért vannak nemcsak cipészek, de asztalosok is a műhelyekbe beosztva. Legnépesebb (150 főnyi) a szabóműhely, itt az ócska ruhafélékből lesznek jól használhatók készítve, természetesen sok egész is áll rendelkezésre, a bekecsket és bundákat, szőrmés mellényeket szücsök csinálják. A kesztyűket, melyek külseje sátorvászón, belseje zubbonyosított hulladék, asszonyok, leányok rakják (van vagy 50) egy külön műhelybe, ezek 3 K napszámot kapnak 9 órai munkáért, ők ez előtt a selyemgyárban dolgoztak, most hogy az kórház lett, így kárpótolja őket az állam. A láb-szárvédők is ily hulladékból alakulnak. Végre a mit már semmire sem lehet használni, az egy hatalmas sajtóba kerül és nagy, négyzetleges bállokba préselve s átkötve, kazalokba rakva, ponyvával fedetik, míg waggonokban posztógyárakba kerül, hol újra fel lesz dolgozva. A bőrhulladék eladatik q ként. A vashulladék katonai gyárba — Ausztriába jut. Majd elfeledvén említeni, hogy a ruhaféle, mielőtt a szabókhoz kerülne, a gőzmosódába jön, de a komáromi nem győzi ezt a munkát, hát a telep állít fel most egy nagy villanyerőre berendezett gőzmosódat.

A rétből kimaradt terület sem parlag, egy része az ottani 2 darab kincstári lónak termi a jóféle szénát (kövérek is a »pazsik«); 3 hold meg lett szántva s kertileg művelve, hogy az ott termő burgonya, saláta, kel, káposzta, kalaráb, sárga répa, petrezselyem, retek, bab, borsó, hagymaféle stb. zöldségfélékkel a mintegy 500 főnyi legénység élelmezését javítsák. Mi gazdák tanulhatunk B. J. alezredestől, hogyan kell igazán takarékoskodni s mindent felhasználni, hiszen még komposzt telepe is van!

Bizony aratónak valót nem kaptam a telepen, mert az ottani férfiak mind iparosok, mesteremberek, a kik aratni, kaszálni nem tudnak. Hanem azért igen örültem, hogy láthattam mind ezt, mert sokat tanultam az ott töltött pár óra alatt s szívből mondom mindezekért köszönetet a kedves alezredes barátomnak.

Z. J.

Néhány szó a szénakészítés veszteségeiről és az ezek csökkentésére szolgáló módok és eszközökről.

Irta: Váradi Szabó János.

Fleischmann kutatásai azt is kiderítették, hogy az a veszteség, a mit mi, eddig kilugzásnak tartottunk, mert azt az eső kapcsán tapasztaltuk, tulajdonképpen nem az eső kiáztató és kilugzó hatásának tulajdonítandó, hanem a mikroorganizmusok káros tevékenységére vezethető vissza. Azt tapasztalásból is tudhatjuk, hogy az élő növényt, vagy jobban mondva annak eleven sejtjeit, a mikroorganizmusok és a penészgombák meg nem támadják, de ezek pusztításainak annál inkább ki van téve az elhalt vagy száraz növény, ha az melegen megnedvesedik. Fleischmann is úgy találta, hogy az élősejtek a mikroorganizmusok támadásainak ellenállanak és azokat —

még a rájuk nézve kedvező időjárás esetén is, — csak elhalásuk után támadják ezek meg, vagyis akkor, a mikor víztartalmuk a 38 % alá szállott, azaz a mikor a széna, a gyakorlati gazda nyelvén szólva, már fonnyadt. Azonban azt is nagyon jól tudjuk, hogy a fonnyadt rendek már aránylag gyorsan és rövid idő alatt száradnak szénává, és így a mikroorganizmusok veszedelmének azok, — rendes körülmények között — nincsenek hosszabb időn át kitéve, mert a széna nedvességtartalma ekkor már hirtelen lesz a 38 % ról a 15 % ra.

Annál veszedelmesebb azonban a mikroorganizmusok fellépte, ha a fonnyadtabb, 15—38 % víztartalmu, vagy még inkább, ha a száraz szénát eső éri, a mikor az, a mint tapasztalásból tudjuk, nagy kárt is szenvedhet, habár ezt a károsodást mi eddig az eső kilugzó hatásának tulajdonítottuk is s Fleischmann is egy esetben 20.6 %-nak találta ezt, vagyis a széna szárazanyagából ennyit emésztettek fel a mikroorganizmusok. Hiszen mindnyájan tapasztalhattuk azt is, hogy a fonnyadt, de megázott széna, meleg, napos időben milyen gyorsan szárad és hirtelen tollkőnyűvé is válik az. Ez a gyors száradás és hirtelen megkönnyebbedés nemcsak a nedvesség elpárolgása következtében áll elő, hanem főleg a mikroorganizmusok által felélt szárazanyag-tartalom elvesztésének tudandó be, és a mikroorganizmusok szárának ilyenkor történő gyors megszaporozásával áll ez a súly- és anyagbeli veszteség összefüggésben, és ezért olyan feltűró és tetemes az.

Éppen így a baktériumok káros működésének tulajdonítandó az a veszteség is, a mit a már száraznak mondható széna a megázás következtében szenved, ekkor is a mikroorganizmusok gyorsan elszaporodó nagy száma okozza azt.

Ehhez hasonló az az eset, a mikor a nem egészen száraz széna megázottan rakatik kazalba; tapasztalás szerint az ilyen széna is, a bizonyos ideig felmelegedés ellenére is, nagyon könnyűvé válik, éppen a mikroorganizmusok gázadáskódása következtében, azonban itt, ezek mégsem dolgozhatnak olyan szabadjára, mint a renden fekvő száradó és száraz szénán, és itt nem is bírnak annyi kárt tenni, mint ott, mert itt a még élősejtekben másirányú baktériumok s fellépnek és ezek a széna felmelegedését, erjedését, vagy az ugynevezett »érés« eredményezik, a mi közben olyan erjedés termékek képződnek, a melyek a szénának ízt, illatot és zamatot kölcsönöznek, miáltal a mikroorganizmusok és penészek kellemetlenségeit némileg ellensúlyozván, azt az állatok számára ízletesebbé teszik, bár ezek is a széna szárazanyagából élven, annak fogyasztását idézik elő. Hangsúlyozom, hogy a szénának a kazalbeli érése csakis akkor áll be, ha abban még élősejtek is vannak, mert csak az ilyen tömeg képes a kívánatos mértékben erjedni és bizonyos fokra felmelegedni; azonban ha sok az eleven sejt abban, akkor a felmelegedés olyan fokra hághat, a mi a széna szenesedését, majd kigyulladását okozhatja.

Ellenben nagyon jól tudjuk, hogy az elhalt sejtű növényi tömeg erre nem képes és a szalma, vagy akár a légszáraz széna is, bármennyire megnedvesítjük is azokat, felmelegedni nem fognak, hanem csak a korhasztó baktériumoknak szolgálnak tanyául.

A szénának kazalbeli éréseiről szólva, közlöm az ilyen széna etetése körüli megfigyeléseim eredményét is, a melyek szerint azt tapasztaltam, hogy a kazalban jól, pirosra felmelegedett, de meg nem szenesedett lucernaszéna nagyon kedvezően hatott a tehének tejelésére. Ezt a megfigyelésemet különben, az ujabban a takarmányozás terén végzett, gyakorlati és tudományos vizsgálatok is támogatni látszanak, a mennyiben ezek az amidoknak a tejelválasztásra gyakorolt rendkívüli kedvező hatásait állapították meg, illetve mutatták ki. Már pedig szintén a tudományos

vizsgálatokból tudjuk, hogy például a fűben a fehérje és amid 9:1 viszonyban van jelen, de a kazalbeli éréseknél a fehérjék főrészen amidokká és amidosavakká változnak, még pedig úgy, hogy azért a nitrogéntartalmu anyagok összmenyisége megmarad.

Az esőnek a száradó és száraz szénára gyakorolt kilugzó hatását is vizsgálat tárgyává tette Fleischmann és úgy találta, hogy az olyan lanyha, permetező eső, a mely a szénát csak megnedvesíti, de át nem áztatja, sem arról el nem szivárogoz, a szénának csak annyiban van ártalmára, hogy késlelteti a száradást, vagyis meghosszabbítja a sejtéletet; az ilyen eső, sűrű egymásutánban többször megismétlődve is, nem a kilugzó hatása által okoz kárt a szérában, hanem annál fogva, hogy az a mikroorganizmusok fellépésének és tenyésztésének kedvez, és ezek pusztításai folytán és által válik károsá.

A nagyobb eső káros hatását többen megfigyelték és ezek szerint:

A frissen levágott fű, 24 órán át úgy permetezve, hogy ez 9.4 mm. esőnek feleljen meg, ez az eső 2.9 % légzési- és csak 2 % kilugzási veszteséget okozott a széna szárazanyagában.

Háromnapos fonnyadás után az ilyen permetezés 6.3 % légzési és csak 1.1 % kilugzási veszteséget idézett elő.

Ötnapi fonnyadás után ez a permetezés 10.3 % légzési- és csak 1.4 % kilugzási veszteséget okozott.

Hétnapi fonnyadás után alkalmazva azt, a légzési veszteség 11.4 %-ot, illetve a kilugzási csak 1.9 %-ot tett ki.

(Folytatjuk.)

Elsőrendű

**Gép-
Motor-
Henger-
Cséplő-
Világító-**

OLAJ

csakis vegyelt minőségek.

**Sűrített gépszir,
'Uzó' kocsikenőcs.**

Extraprima országosan elismert

**Hajtó-
Kötő-
Varró.**

SZIJ.

Szjviasz. Gyanta.

Amerikai HOYT csapágyfém.

Asbestárak.

Gummitömitések.

1^a acél dobsinek,

zsirozók, olajozók, Stauffer-kenőszelenczék, forrcsőkefék, szénlapátok, armaturák, szerszámok és mindenemű műszaki czikkek.

**Teljes malom- és
fűrészberendezések.**

Schvarcz József és Társa

műszaki czégnél,

Budapest, Vilmos császár-ut 53.

Saját ház. — Alapítva 1884.

Sürgőnczim: **Uzó Budapest.**

Zsák- és ponyvagyár

Fehéritő-, kikészítő- és impregnáló gyár
Salgó és László, BUDAPEST, V., NÁDOR-U. 20.
Gyár: ÓBUDA.
Telefon 160-82. Sürgőnczim: MAXALGÓ-BUDAPEST.

KÖNYVISMERTETÉS.

Az aratógépkezelő. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter megbízásából írta K. Lehotzky Gyula okl. gépészmérnök felsőipariszkolai tanár. Az Országos Ipari és Kereskedelmi Oktatási Tanács hivatalos bírálata alapján 43499/1915. sz. kereskedelmi miniszteri rendelettel ipariskolák és ipari továbbképző tanfolyamok használatára segédkönyvvül engedélyezve. Ára 3 korona 20 fillér. Megjelent éppen a legjobbkör közvetlen az aratás előtt, mint az „Iparosok Könyvtára” egyik számottevő kötete. A több mint harmadfélszáz oldalra terjedő és 179 jól sikerült ábrával élénkített mű ára igazán olcsó, kivált ha annak értékes beltartalmát tekintjük, de hisz állami támogatás nélkül a mostani papír, klisé és nyomdai árak mellett lehetetlen is lett volna ily könyvet kiadni. A szerző alapos munkát végzett, mint az aratógép kezelői tanfolyama vezetője előadásában elmondott nagy anyagot szűkebb keretbe szorítva, de belőle semmit ki nem hagyva s az egész tárgyat teljes egészében felölelve nyújtja az olvasónak ebben a mesterileg összeállított könyvben, melyből nem csak a hivatalos gépészek, gépkezelők, de a gazdák és különösen a gazdatisztek úgy megtanulhatják a legkülönböző szerkezetű kéveket és marokrakó aratógépek szerkezetét, kezelését, vezetését és gondozását, hogy jobban már nem is lehet. A ki csak egyszerű figyelemmel áttanulmányozza e könyvet, az képes arra is, hogy a gyárból (pl. Amerikából) ládákban részben megérkezett gépet szerelő nélkül összeállítsa. Ezen gyakorlatiassága a könyv legnagyobb érdeme, de a világos magyar nyelvezete dicséretére válik a szerzőnek. Tisztelt gazdatisztsáinknak melegen ajánljuk e művet. Kapható Korvin testvéreknél, Budapest, VI., Révay-utca 14.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. *Hogy kell a kataszteri és magyar holdakat átszámítani?*

Mint kisköz, eddig mindig magyar holdakban számítottam, de most hogy szaklapot és könyvet olvasok és látom, hogy mindenütt kataszteri holdakban számítanak, szeretném hát könnyű módját tudni a különböző holdak átszámításának.

K. V.

Felelet. *Csomó a birsre nemesített csemetén című kérdésre.*

A nemesítés helyén képződött csomó keletkezése abból magyarázható, hogy a birsre olyan körtefajta nemesített, amely sokkal erőteljesebb fejlődésű, mint a birs maga. A kétféle gyümölcsnem szöveti szerkezete sem lévén egyforma, a tápanyag felvétel és továbbítás bizonyos fokig az oltás helyén megreked; ezért keletkezik e helyen a csomósodás.

E baj elkerülése végett csak olyan körtefajtákat nemesítsünk birsre, amelyek azon tényleg diszlenek is; ilyenek a gyengébb növekedésű fajták (Clapp kedveltje, Diel, Hardy, Avranches-i jó Luiza, Hardempont, Augoulemei hercegnő, Charneni izletes, Jodoigne diadala) általában. Ugy is lehet a bajnak elejét venni, ha a kétszeroltást alkalmazzuk, t. i. a birsre egy jó diszló fajtát nemesítsünk és erre oltjuk azt a fajtát, amely különben birsben csak tengődne. Ennek azonban csak akkor van jelentősége, ha helyszüke miatt fajtagyűjteményünket törpefákra vagyunk kényszerítve nemesíteni.

Ferenczi Endre.

Felelet. *Tarlóhántás mélysége cz. kérdésre.*

A tarlót azért kell *azonnal*, a mint képezve van a learatott termés, sekélyen felhántani, mert akkor még kellő nyirkossága van a felső földrétegnek s azt 1 1/2—2" mélyen fel lehet szántani vagy — ez még jobb — tárcsázni; ellenben hogyha csak napok múlva végezzük e munkát, a talajt a szél és nap felül annyira megszáradítja, hogy azt sekélyen hántani, buktatni, képtelenség és az eke vagy tárcsa nem megy bele egyáltalában, vagy 5—6" mélyre hatol. A sekély hántás azért helyesebb, mert így a kipergett gabona és gyommagvak csak sekélyen lesznek alátakarva és nyirkos talajba kerülnek, így gyorsan kicsirráznak és a mint látjuk, hogy kezd zöldelni a tarló, azonnal fogas boronával járátjuk azt meg, mely kitépi a „kelést” s így tisztítjuk földünket. Másrészt a talaj felső 1 1/2—2"-nyi felporhanyított rétege megvédi az alatta levő mivelendő réteget a kiszáradástól, mert a talaj hajcsövessé-

gét megszünteti, az alsó rétegnek nedvessége nem párolog így el. Ezen okból a 2-ik keverő (vagy esetleg vető-) szántás kifogástalan és hant nélküli lesz s a mag porhanyó földbe kerül.

— r — n.

HIREK.

Az idei termés. 17-ére várták a földművelésügyi minisztérium minősítő becslését és jelentését a vetések állásáról. A vetésjelentés azonban ezalkalommal is elmaradt. Ez azonban nem okozhat sehol nyugtalanságot, annál kevésbbé, mert az ország majd minden részéből igen biztató hírek érkeznek a termésről. A rozsda, a melytől annyira félték a gazdák, nem okozott olyan nagy károkat, mint a hogy eleinte gondolták. A termés értékesítésének megszervezésén buzgón dolgozik a H. T., melynek vezetői minden igyekezettel azon vannak, hogy felkészülten találja hatalmas szervezetét az aratás megkezdése. A mezőgazdasági termények maximális árát szabályozó rendelet is hamarosan meg fog jelenni. Bizonyosan magasabbak lesznek a hatósági árak a tavalyinál. Persze, nem 40%-kal, mint a hogy a gazdák egy része kívánta, de azért körülbelül 20%-os áremelkedéssel számolhatunk.

A cséplési eredmények bejelentése. A hivatalos lap 51-iki számában közölt rendelettel elrendelte a kormány a cséplési eredmények kötelező bejelentését. A rendelet értelmében mindazok, a kik cséplőgéppel (gőz-, motorikus- és állati erővel hajtott) maguk, vagy más részére az 1916. évi termésből búzát, rozst, kétszerest, árpat, vagy zabot csépelnek, kötelesek a cséplésekről községenként pontos feljegyzéseket vezetni és az elcséplelt gabona-mennyiségeket a községi elöljáróságnál, a városokban a polgármesternél bejelenteni. A bejelentő lapokat a közigazgatási hatóságok szigorúan bizalmas iratokként kötelesek kezelni és az előző hétről beszolgáltatott bejelentő-lapokat zárt borítékban hétfőn reggel a statisztikai hivatal címére postára adni. A földművelésügyi miniszter a cséplési eredmények bejelentését külön megbízottak által is ellenőrizteti.

A Magyar Gazdaszövetség igazgatóválasztmánya Arányi Ignác elnökle alatt ülést tartott, melyen Meskó Pál titkár előterjesztése alapján az aratási munkálatok sikeres lebonyolítása érdekében sürgőssé vált intézkedések kerültek megbeszélésre. A választmány kimondotta, hogy fölkéri a kormányt, hasson oda, hogy a közmunkáknál, ipari és kereskedelmi vállalatoknál alkalmazott hadifoglyokat az aratás idejére ad hoc sürgősen bocsássák a mezőgazdaság rendelkezésére, hogy továbbá a legfőbb érdeket képező katonai szempontok korlátain belül a front mögötti katonai erővel is támogassa az aratást, végül hogy a községi intéző bizottságok az aratás sikere céljából hatályosabb eszközöket nyerjenek a közérő kirendelésénél. Emődy József azt indítványozta, hogy a nemesített búzát vásároltassa össze a Haditermény r. t. vetőmagnak. Dr. Czettler Jenő a birtokpolitikai bizottság munkálatairól számolt be, utalva arra, hogy Prohászka Ottokár igazgatóválasztmányi tag indítványa idején már meglehetősen előrehaladtak a bizottság tárgyalásai a birtokjog és birtokvédelem terén. Az indítvány sürgősebb részének megvalósítása céljából külön rokkantügyi bizottság alakult, a birtokpolitikai bizottság pedig kutatásait adatgyűjtéssel is kiegészíti, a kész javaslatok előreláthatólag az ősz folyamán kerülnek a választmány elé. Dr. Schandl Károly s. titkár a főváros által összehívandó dunai konferencia előkészületeiről tett előterjesztést, ismertette a szövetség véleményes átiratát, mely az olcsó vizi uton beözönlő keleti mezőgazdasági importtal szemben junktimot követel a magyar mezőgazdaság hatóságos vámvédelme és a dunai hajózási ut fejlesztése között.

Telepítés egy vallásalapítványi birtokra. Aradról írlák: Az aradmegyei Magyarpecska járásban 3853 holdas állami vallásalapítványi birtok terül el, melyet eddig mindig hat nagy bérlő birt bérben, a kiknek szerződése ez év elején lejárt. A járásbeli kisközség arra kérék a kultuszminisztérium illetékes ügyosztályát, adja a parasztagdálnak kisparszellában bére a birtokot, mert a földnélküli parasztok nagy tömegekben vándoroltak ki a járásból Amerikába. Az ügyosztály előbb nem fogadta el az ajánlatot és ismét a nagybérlőknek adta. A napokban utóajánlat benyújtására szólította föl az ügyosztály a kisközség csoportját és a vallás- és közoktatásügyi minisztérium a kisközség csoportnak adta bére a birtokot azzal a kötelezettséggel, hogy a hadból hazatérő és Amerikából visszajövő parasztagdálnak 30 holdas parcellákban adják ki.

Veszprém megyei gazdák ünnepe. A Veszprém megyei Gazdasági Egyesület diszközgyűlést tartott abból az alkalomból, hogy elmöke, Hunkár Dénes főispán és titkára, Kajdacsy Endre, immár tíz éve vezeti az egyesület ügyeit. Az ünnepségen szép számmal vett részt a vármegye gazdaközsége, a vármegye tisztikara teljes számban. Képviseltette magát Hornig Károly báró biboros, Mutschen-

bacher Emil dr. Az OMGE és a GEOSz képviselőiben Schandl Károly titkár, a Magyar Gazdaszövetség részéről Rubinek István, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezte részéről Serbán Iván titkár, a katonaságot nagyobb küldöttség élén Nagy László őrnagy képviselte.

A békés gazdasági munka előkészítése. A gazdasági életnek a békés időkre való előkészítése már megindult, pedig talán soha nem volt olyan óriási méretű a küzdelem a háborús felek között, mint éppen most. A békére való előkészületet mutatja az a rendelet, a melyet a kereskedelemügyi miniszter küldött le minap a vármegyei hatóságokhoz. E rendeletben tudatja a miniszter, hogy a háboru után nagy apparátussal folytatják majd az utak építését, különösen pedig a törvényhatósági utak építkezési programjának megvalósítását. Tudatja továbbá a miniszter, hogy az összes közüzőgépeket, gőzhengereket stb., egyszóval azokat a műszereket, a melyeket a katonaság használt most a háboruban, a háboru után a törvényhatóságok részére fogják eladni. Ugyisintén el fogják adni a kisvasutakat is, a melyek igen fontos szolgálatot teljesíthetnek a mezőgazdaságban. A miniszter felhívja a vármegyéket, hogy közöljék vele, miféle gépekre és műszerekre lesz szükségük. Ezeket a gépeket még a békés gazdasági időkben érvényes áron kapják majd meg a törvényhatóságok.

A mezőgazdasági napszámér. Aradról írlák: A város mezőgazdaságának középponti bizottsága a mezőgazdasági munkások munkabéréit követelőképpen állapította meg; a hadimunkás napibére három korona és teljes ellátás és övé az az ellátási pénz is, a melyet a hadseregtől kap. A szakmánya-bér pedig a következő: sarjuvágás katasztrális holdankint 12 K, aratás 20 K és a kommenció. A behordás 3 km.-nyi távolságra, minden kereszt után 80 f., 7 km.-nyi távolságról 70 f. keresztenkint. A répa- és tengeritöltőgetés 30 K, az őszi szántás, talajelőkészítés fogattal együtt 16 K. Az aratógép használata magyar holdankint, 16 nélkül, 16 K, két pár lóval 28 K.

A mezőgazdasági napszám. Hunyad vármegye alispánjának legutóbbi körrendelete értelmében egy hold földnek fölszántásáért, bevételeért, boronálásáért 16, (egy lánc földnek ugyanilyen megmunkálásáért 10), egy hold föld learatásáért 20 (14) koronában állapították meg a térítés díját. Egy ekenapszám ember és állat élélmével 5, (ugyanaz élelem nélkül 8), fuvarnapszám 5 (7), egy kapás vagy arató napszám bére élelemmel 2 (3) korona. Ha nők végzik ezt a munkát élelemmel 1, élelem nélkül 2 koronát kapnak naponként.

Az osztrák hivatalos lap 15-iki száma közli az idei gabona értékesítésének alaprendeletét, a mely szerint az új kampagneban az eddigi gabonafeleslegek kivül a köles, továbbá mindenféle »kevert czikk» és a kukoricacsutka is zár alá vétetik, a mi alól kiveendő a kukorica és a hüvelyesek mint »zöld fözelek». A politikai hatóságok minden termelő részére meg fogják szabni az egyes termények tekintetében azt a kontingenst, a melyet hónaponta beszállítani tartozik. Ha a producens ennek nem felel meg, bekövetkezik a requirálás, még pedig tíz százalékkal alacsonyabb árak mellett. Minden kerületre külön gabonainspektorokat fognak kinevezni.

A szeszadótörvény módosítása. A pénzügyminiszter a minap betérjesztette a képviselőházban a szeszadóra vonatkozó törvénynek némely rendelkezéseinek módosítására és kiegészítésére vonatkozó törvényjavaslatot. E szerint az 1915. évi XV. t.-cz. 6. §-a harmadik bekezdésének 2. pontja oda módosítottatik, hogy a pénzügyminiszter a szeszkereskedők által eladott megadózott finomított szesz legmagasabb árát hektolitertonként legfeljebb 6

Darumadár,

ha elszállsz délfelé,
Repülj egy árva kis hajtók fölé...
Nagyországon szelvével magyar hadifoglyok gyönyörű éneke, mely megrázza hűn fejezi ki hazza végyó lelkiük minden sóhaját; grammfonlemezzen megjelent, éneki: Király Ernő... Ára: 4 korona.

Világhíru Magyarössylemez újdonságok:
Kard és Rózsa, Zokogva sír az őszi szél, Puskából a keresztifája, Ott ahol a Dnyeszter vize zúg. Agyucsbőre táborítáz világit, Kalapomon pírós róza, Oszszel arra ébredünk, Mikor az est, Nem én lettem hűtlen hozzád, Baka gyerek stb.

Grammofon, osoda tiszta, hangu beszélőgép 40 korona.
Árjegyzéket az összes hangszerekéről ingyen küld:

Mogyoróssy Gyula
kir. szab. hangszergyár
Budapest, VIII., Rákóczi-ut 71.

koronában állapíthatja meg. Főhatalmaztatik a pénzügyminiszter, hogy az 1908. évi XXVIII. t. cz. 33. és 34. §-aiban foglalt rendelkezéseket az azokban idézett törvényszakaszok helyett az 1899. évi XX. t. cz. megfelelő rendelkezéseinek alkalmazásával akkor is életbeléptethesse, ha a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban hasonló intézkedések egyidejűleg nem lépnek életbe: Az 1908. évi XXVIII. t. cz. 33. §-ának utolsóelötti és utolsó bekezdésében foglalt rendelkezésének nemcsak községi és szövetkezeti, hanem minden olyan — az alkoholmennyiségnek a tényleges termelvény szerinti megállapítása alá eső — szeszfőzdével szemben alkalmazhatók, a melynek vállalkozója a szeszfőzésre használni szokott gyümölcs, illetve szőlőtörköly és borseprő szokásos értékesítését biztosítja. A jelen §. alá eső szeszfőzdék segélyezése — a pénzügyminiszter által megállapítandó gyümölcs-, illetve szőlőtörköly- és borseprőárnak a termelő részére való biztosítása mellett — lehetőleg a kész termény mindenkor piaci árának tekintetbe vétele mellett állapítandó meg, s a főzőkészülék termelőképesége szerinti átalányozás az illető nyersanyagokra nézve teljesen beszűntethető arra az egész vidékre, a mely vidék gyümölcs- illetve szőlőtörköly- és borseprőtermésének a pénzügyminiszter által meghatározandó áron való átvételére az illető szeszfőzde vállalkozója kötelezettséget vállal. Kontingenssel nem bíró új mezőgazdasági szeszfőzde, továbbá új szeszfinomító-vállalat ezenfelül csakis erre adott külön engedély alapján létesíthető. Az ilyen engedély alapján létesített szeszfőzdekben egy-egy termelési időszakban termelt alkohol összege 1.440 hektolitert meg nem haladhat.

A Haditermény jubileuma. Junius 16-án volt egy esztendője, hogy a kormány a Haditermény Részvénnytársaság részvényeinek jegyzésére vonatkozó felhívását publikálta. Néhány napon belül pedig főnállásának első évfordulóját üli meg a társaság, a mennyiben az alakuló közgyűlést 1915. június 26-án tartották meg. A jubileumi dátum egyben a H. T. üzletének lezárását is jelenti. Ennek nyomán készült el a Haditermény üzleti jelentése, a melynek tiszta fölöslege gyanánt gabonakereskedelmi körökben fantasztikus összeget, 100.000.000 koronánál többet kalkuláltak. A H. T. nyeresége tudvalevően közszélt szolgál, mert a hadijótékony-ság anyagi szükségletére teremt hatalmas alapot.

Magyar birtok osztrák kézben. Ismét egy nagy magyar birtoknak osztrák kézbe jutásáról adhatunk hírt. A sorokujfalusi 4100 holdas dominiumot, a mely még pár esztendő előtt a Szápáry grófi család birtokában volt, 4.800.000 K-ért megvásárolta báró dr. Buchenrode-Haupt István, az osztrák urakháza alelnöke.

Az amerikai termés. Newyorkból írják, hogy az amerikai termés eredményéről eddig még nem igen lehet becsléseket közölni. Annál már bizonyos, hogy a téli buzatermés semmi esetre sem fogja elérni a mult év terméserejét. A hivatalos jelentés szerint a bevetett terület az idén 4.750.000 acres-sel kevesebb, mint a mult évben, a minek következtében nem is lehet számítani arra, hogy az idén annyi téli buza teremjen, mint a mult évben. A pamuttermés elég kedvezőnek mutatkozik, a bevetett terület legalább hat százalékkal nagyobb, mint az elmúlt évben, de vannak olyan becslések is, a melyek szerint 10—15 százalékkal lesz nagyobb a termés.

Műtrágyahány. Most már bizonyosan állítható, hogy az ősz folyamán legfeljebb 5—600 vagon szuperfoszfát fog az egész ország gazdaközönségének rendelkezésére állni. Nyers foszfátokat tengerentúlról még mindig nem lehet hozni. Az ország határain belül a legszorgosabb kutatás dacára sem lehetett nyersanyagot találni, tehát egyedül a csontok állanak gyártás céljából a szuperfoszfát gyártás rendelkezésére. Ezeknek az összegyűjtése és földolgozása igen sok nehézségbe ütközik, bár a napokban hosszú vajudás után megalakult a csontközpont, a mely valamiképp javítja a helyzetet. E helyen említjük meg azt is, hogy Németországban, sőt újabban Ausztriában is a kormány bizonyos elővigyázati szabályok betartása mellett megengedte, hogy a községi és uradalmi dögterek csontjai, nyv és szuperfoszfát gyártására használ-tassanak. Nálunk is kívánatos volna, ha ehhez hasonló intézkedés történnék.

Termelés melegeit földben. A drezdai technikai főiskolán tavaly érdekes kísérletet tettek a föld mesterséges melegítésével és miután a kísérletek szép eredménnyel jártak: az idén a mesterségesen melegített talajon burgonyát, sőt kelkáposztát, árpát, répát és kukoriczát is termeltek. Megállapítható, hogy a mesterségesen melegített földön a termény gyorsabban nő, mint például a szomszédságában, nem melegített talajon és alapos a remény, hogy az idén még második burgonyaszedése is kerül a sor.

Trágyaeladás. Valjevóban körülbelül 150 vagon teljesen érett compost-trágya eladó. Bővebb felvilágosítások kaphatók a cs. és kir. 3. sz. huzár-ezred pótszázadparancsnokságától, Valjevóban.

Gyümölcs- és zöldség feldolgozási gyakorlatok a kertészeti tanintézetben. A mostani rendkívüli viszonyok között a földmivelésügyi miniszter a rendestől eltérő módon is támogatni akarja a gyümölcs- és zöldségértékesítést. E célból a Budapesti m. kir. Kertészeti Tanintézet (L. Ménesi-ut 45. sz.) gyümölcsfeldolgozó berendezésének felhasználásával f. évi június 20-tól szeptember közepéig, kéthetenként ismétlődő, sorozatos gyakorlati feldolgozó tanfolyamokat rendez. Az oktatás úgy történik, hogy a jelentkezők a Tanintézetben folyó feldolgozási munkákban srgédkeznek, de saját céljaikra is feldolgozhatnak kisebb mennyi-

ségű gyümölcsöt és zöldségterméket önmaguk által beszerzett anyagok felhasználásával és felügyelet mellett. A gyakorlaton való részvételért közvetlen a Tanintézet igazgatóságánál kell jelentkezni. A részvételi díjtalan. Előnyben részesülnek azok, a kik a feldolgozási gyakorlatokkal oly célból óhajtanak megismerkedni, hogy ismereteiket még a folyó évben más élekedőkkel társadalmi uton közöljék és őket az egyszerűbb feldolgozásokba, a minők az a-zalás és izek főzése, beoktassák. Jelentkezni már is lehet.

Bosznia gyümölcsstermelése. Szerajevóból írják: A gyümölcskereskedelem mind gyakrabban kap jelentést arról, hogy az idén keveset törődnek Bosznia gyümölcsstermelésének behordásával. A városban alig lehet cseresznyét kapni és ha már hozzá is jutnak kisebb mennyiséghez, óriás árat kell fizetni. Pedig a termés igen kitűnőnek ígérkezett, most is azt mondják, hogy az eredmény valószínűen várakozáson felül lesz, de nincs, a ki behordja a termést. A párasztok nem törődik a gyümölcsstermeléssel, semmi igyekezetet sem mutat arra, hogy a termést behordja, minélfogva a kereskedők valószínűen alaposan ki fogják aknázni a helyzetet. Fölmerült tehát az az indítvány, hogy kényszeríteni kell a falusi népet a gyümölcsstermelés behordására, mert hisz a gyümölcs most nem annyira élvezeti, mint inkább fontos tápláló czikk.

A peronoszpóra veszedelme, a melyet az időjárás tudvalevően befolyásol, nagy mértékben lép föl, s a védekező szerek szükre szabott mértéke folytán a gazdáknak a lehető takarékossgal kell a szőlők védelmét biztosítani. A cél megkönnyítésére Sávolj Ferencz dr. agrármeteorológus a jövő hétre a következő prognózist közli:

Junius 18—24-ike között azokon a vidékeken jár le a peronoszpóra lappangásának az ideje, a hol junius 8. és 16-ika közötti idő táján volt fertőzést előmozdító nagyobb eső. Ilyen pedig nem fordult elő a jelzett időtáiban aggodalmatkelő mértékben. Azonban a tajaiiban, ha felül most lérges is, alább mégis temérdek nedvesség tárolódott föl korábbi időből. Ez a nedvesség szűnet nélkül szívódik fölfelé és párolog. Párája részben elillan a levegőbe. Már most nem kell egyéb, mint hogy szélesöndes időben a talajmenti levegő bármilyen okból a harmat pont alá hűljön és kész a bőséges harmat, a sűrű és tartós talajmenti köd. Junius 1-je óta pedig már három éjjel hűlt le a levegő 20—28 fokról 5—6 fokra. Az eső elmaradása ilyenformán tehát semmiesetre se lankassza el a gazdák harcabeli szívósságát a peronoszpóra ellen való küzdelemben. A peronoszpóra lappangásának ideje junius 18—22-ike körül jár le. Az utolsó étesítésben utolsó helyen említett tájakon kívül az Eger—Turkeve közötti körzetben, a Kecskemét fölötti vidéken a moóri és badacsonyi tájon, valamint a Szatmár—Nagybánya közötti vidéken. Junius 19—23. és 20—24-ike közötti idővel nem korrespondálnak a megfelelő korábbi időben nagyobb esők. Junius 21—25-ike körül: a Küküllő völgyében. Junius 22—26-ika körül: a zálai és vasmegyei részekben. Junius 23—27-ike körül: Szentés, Temesvár és Deés tájának szűkebb körzetében.

A makói hagyma. Makóról írják, hogy az idén nagy hagymatermésre van kilátás, mert a vetések általában mindenhol szépek. De a termésre már rávetette magát a spekuláció és zöldjében is hatvan koronát ígérnek métermázsájáért. Vannak olyan hagymatermelők a kik előre el is adták termésük egy részét a nélkül, hogy arra gondoltak volna, mi lesz majd őszszel az ára. Talán a hagyma árának maxirálásával lehetne elejét venni az efajta üzleteknek.

A korai burgonya. A földmivelési miniszter rendelete folytán a székesfőváros tanácsának XVI. ügyosztálya kebelében burgonyaberzerzési osztályt létesített, a melynek feladata elsősorban fedezni a főváros szükségletét, ezenkívül beszerezni és szállítani a katonai hatóságoktól, továbbá az osztrák, bosznia-hercegovinai és a horvát-szlavonországi hatóságoktól, valamint esetleg a hazai törvényhatóságoktól és közegektől nyert megvásárolandó burgonyamennyiségeket. A burgonya árát a megendelő és a beszerzési osztály között folytatandó tárgyalás alapján a konjunkturának megfelelően esetről-esetre állapítják meg, azonban minden ily ármegállapítás a földmivelésügyi minisztériumnak bejelentendő. A beszerzési osztály által vásárolt és belföldre irányított mennyiségek szállításához az előirt igazolványok esetéről-esetre az illetékes főszolgabíráktól szerzendők be. Az ország területén kívül eső helyekre irányított küldemények szállításának gyorsítása érdekében a földmivelésügyi miniszter intézkedése folytán a H. T. a beszerzési osztályt megfelelő mennyiségű szállítási igazolványi űrlapokkal látta el, úgy, hogy ez igazolványok kitöltését a burgonya-beszerzési osztály végzi.

Három kormányrendelet. A hivatalos lap 17-diki száma három új kormányrendeletet közöl. Az egyik rendelet megengedi a gyógyszerészeknek, hogy bármiféle zsiradékot; vaját vagy olajat továbbra is felhasználhassanak a gyógyszerek készítéséhez. — Egy másik kormányrendelet szerint az ön-tárgyak beszolgáltatásának határidejét a kormány megfosztotta addig az időpontig, a míg a réz- és nikkel-tárgyakat is be kell szolgáltatni. Ez utóbbi tárgyak beszolgáltatásának határidejét minden községekben külön fogják kihirdetni. — A harmadik kormányrendelet értelmében azok az iparúzők és kereskedők, a kik a mult évben kiadott rendelet alapján a náluk raktáron lévő fémtárgyak egyharmadát már beszolgáltatták, a készlet második harmadát most kötelesek beszállítani.

Felhívjuk szőlősgazdáink figyelmét a Budapest, IX. kerület, Üllői-ut 19. sz. a. létezé, 1835. év óta

fennálló s kitűnő hírnévnek örvendő Csetneki rézgyár Sonntagh Pál czégre, mely czég a jelesnek, elismert, kiemelhető szőlősgazdával ellátott »Turul» szőlőpermetezőket gyártja és darabját 55 koronáért hozza forgatomba.

Felhívjuk olvasóink figyelmét arra, hogy eredeti elsőrendű amerikai Standard kéve-kötő manilla zsinog, kéve-kötő aratógépekhez kapható. Bővebb felvilágosítással szolgál Terényi S. Budapest, IX., Üllői-ut 19. Telefon 56—40.

Jelentés a budapesti takarmányvásárról
1916 évi junius hó 23-ik napján.

Hozatalok és árak.		Árak
I. Szálas takarmányok.	Fölhozatal mm.-kint	Állókban
1. Réti széna I. rendű, ó	30 szekér	2000—2500
2. " " II. " " " " " " " "	90 " "	1800—1900
3. " " I. r. új (csak jun. jul.-ban)	" "	" "
4. " " II. " " " " " " " "	" "	" "
5. Sarjuszéna	" "	" "
6. Muharszéna	" "	" "
7. Luczernaszéna	20 "	1700—2400
8. Lóheroszéna	25 "	1800—2500
9. Kőlesszéna	" "	" "
10. Zabos búkköny széna	15 "	1700—2300
11. Takarmányzömla (árpa)	" "	" "
12. Tengeriszár	" "	" "
Összesen szálas takarmány:	183 szekér	
átlag á 1300 kg. Összes súly:	234.000 kilogramm.	
II. Szalma s alomfélék.		
13. Alomszalma	35 szekér	1100—1.00
14. Zsuppszalma	5 "	1800—1600
15. Szalmaszelecska	" "	" "
16. Rétiészéna III. rendű, osomagolásra	20 "	1000—1200
Összesen szalmaféle:	60 szekér	
átlag á — kg. Összes súly	— kilogramm.	

NYILTÉR.

E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

**VÉDJÜK MEG
A MAI ÉRTÉKES
ÁLLATÁLLOMÁNYT!**

**A borjak felnevelése legjobban
sikerül, ha mindjárt születésük
után beoltatjuk azokat**

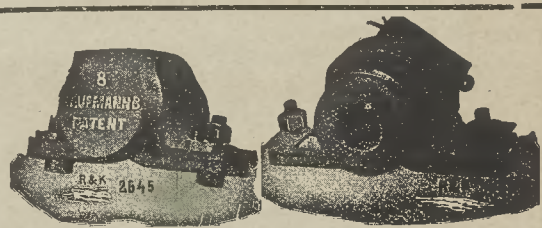
**BORJUTÜDŐLOB ÉS
BORJUVÉRHAS ELLEN.**

Mert: ezek a ragálycsirák a legveszedelmesebbek az ujszülöttekre és ezek ellenében módunkban van szérumozással HATÉKONYAN védekezni.

**A megfelelő szérumok hazánkban a
Jenner-Pasteur Intézetben
Budapest, VIII., Rókk Szilárd-utca 39. sz. a.
készülnek.**

Az Intézet első és eredeti termelési helye hazánkban az összes állatgyógyászati szérumoknak és a készítmények államilag felülvizsgálatnak

Felolós főszerkesztő, kiadótulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

**Csapágyak
fémcsészék nélkül.**

Az ólomrequisitio folytán rendkívül fontos kérdéssé vált a kocscsapágyak kiöntésére felhasznált fehérém pótlása, mivel a ma forgalomba kerülő fehérém oly silány természetű, hogy időelőtti és rendkívül gyakori kicserélése szükséges. Kitűnően bevált, **Kaufmann-féle szabadalmazott görccsapágyaink** egyáltalában nem tartalmaznak fémeket, a mennyiben a tengely fém helyett aczelöntésű görgőkben fut és így alkalmas azuk a mai körülmények között különösen előnyös. Oagy előnyük még az is, hogy használatuk által körülbelül 50% vonóerő- és kenőanyagm gtakarítás érhető el.

!! Prospektussal szivesen szolgálunk. !!

Roessemann és Kühnemann
Budapest, VI. kerület, Váci-ut 113—115. sz.

EREDETI

MOTOREKE

Hazánkban tökéletesen bevált.

Számos utánrendelés.

Állandó nagy raktár Budapesten alkatrészekből és saját javítóműhely.
Ekevezető tanfolyamok. ❁ ❁ Szakmérnökök és gyakorlott szerelők.

Vezérképviselő:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

**okl. gépészmérnökök mérnöki irodája,
Budapest, VI., Vilmos császár-ut 45., I. em.**

Telefon interurban 76-94.

Sürgönczim: DIPLINGS.

GYAPJU- ZSÁKOK

kölcsönponyvák

legolcsóbban

Telefon: 104-10, 35-92, 80-82. ■ ■ ■

NAGEL ADOLF

BUDAPEST,

Központi iroda:

V., Arany János-u. 10.

Gyár: V., Balaton-u. 18.

Még egy ideig nem lesz vége

nyersanyag készletünknek, melyet idejekorán beszereztünk, hogy nyáron át is szállithassunk lysoformot. Tudvalevőleg a meleg időjárás legjobban elősegíti a ragályos betegségek terjedését, azért jól teszi mindenki, ha idejekorán vásárol egy megbízható fertőtlenítő szert, pl. egy üveg lysoformot. Az árak következők:

100 gr. üveg lysoform	K 1.25
250 gr. üveg lysoform	K 2.50
1 drb. lysoform-szappan	K 2.—
1 üveg fodormenta lysoform-szájviz	K 2.—

Bárkinek ingyen és bérmentve küldjük az „Egészség és Fertőtlenítés“ ezimű érdekes könyvet egy orvos tollából.

Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyár Ujpest.

Wiking-aratógépek

eredeti svéd gyártmányu

kaszáló-, marokrakó- és kévekötőgépeket

hozzávaló kévekötő-zsineggel

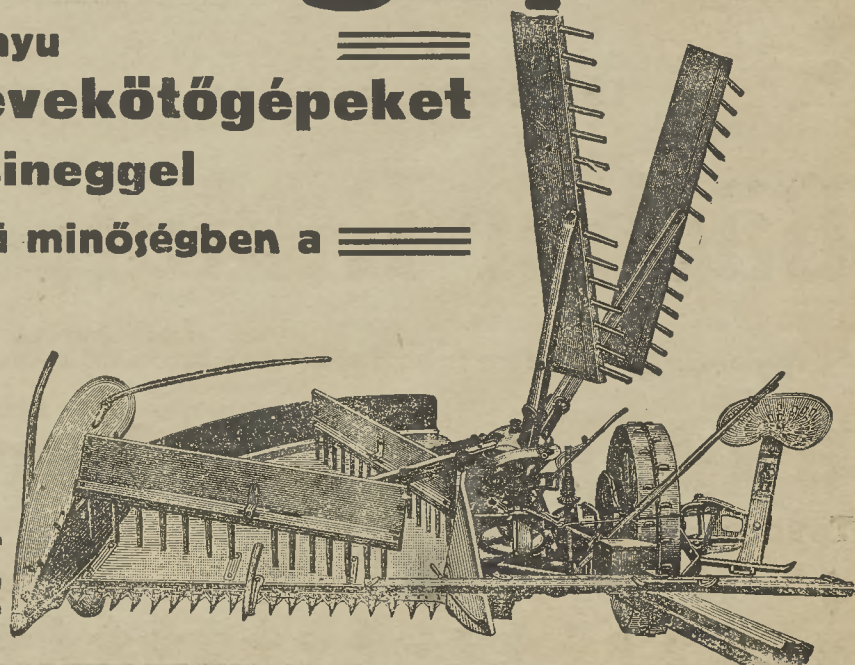
szállít, míg a készlet tart, elsőrendű minőségben a

Magyar Általános Gépgyár R.-T.

Budapest, VI., Váci-ut 141.

Sürgönczim: Magomobil. Telefon 45-15.

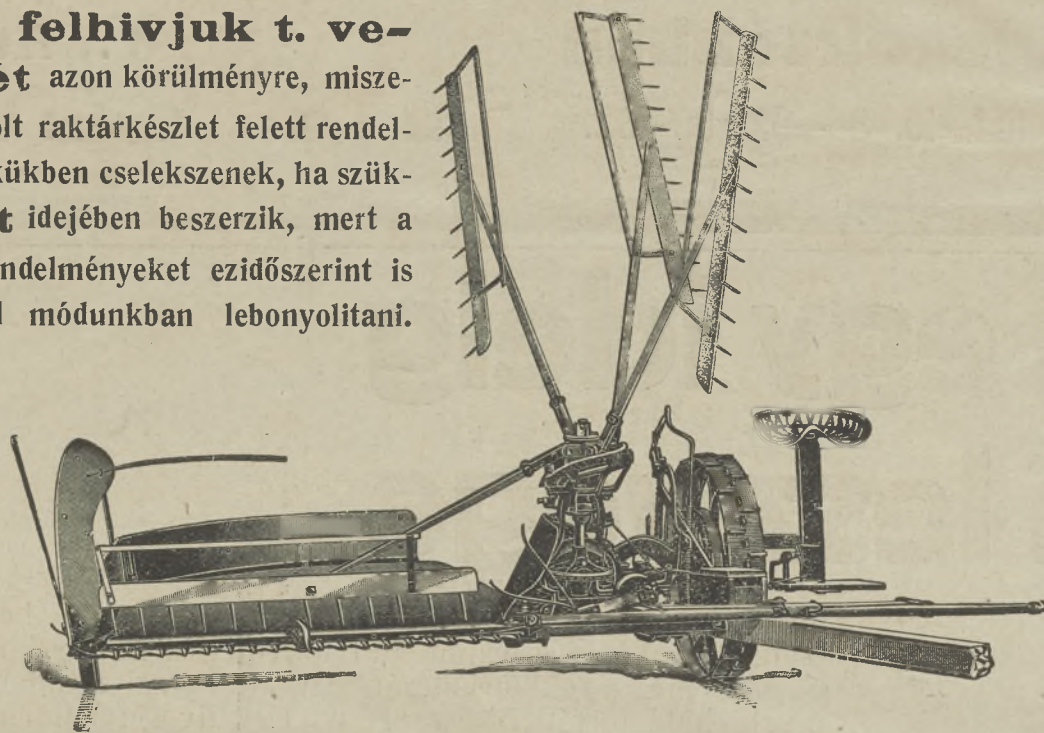
!! Nagy tartalék alkatrész-raktár. !!

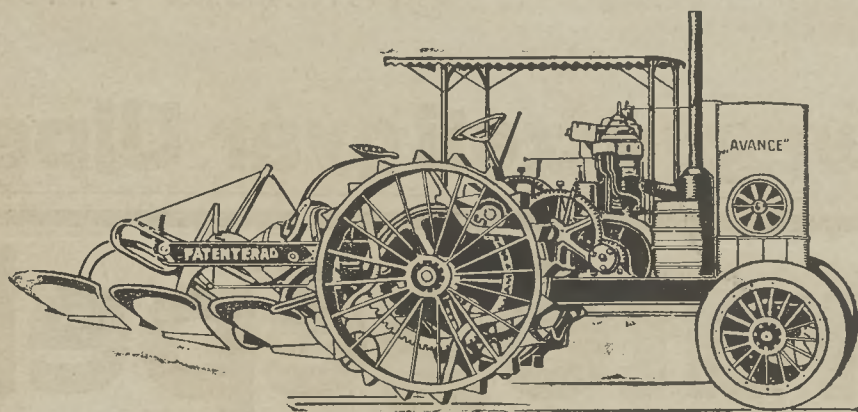
Elsőrangu marokrakó-aratógépeink, szénaforgatóink és gyűjtőgereblyéink

elsőrangu anyagból és legmegfelelőbb kivitelben ezidőszerint még kaphatók.

Nyomatékosan felhívjuk t. ve-
vőink figyelmét azon körülményre, misze-
rint már csak igen korlátolt raktárkészlet felett rendel-
kezünk, miért is saját érdekükben cselekszenek, ha szük-
ségletüket **már most** idejében beszerzik, mert a
nagy számban beérkező rendelvényeket ezidőszerint is
már csak fokozatosan áll módunkban lebonyolítani.

„AVANCE“ NYERSOLAJMOTOREKÉNK

a legkülönbözőbb terepviszonyok közepette elér-
szántási minőségével, kezelési egyszerűségével és
áttekinthetőségével páratlan népszerűsége tette szert
és országszerte általános érdeklődést keltett. Jelenleg
— a behozatal nehézségei folytán — csak igen korlá-
tolt számú ily szántógépkészlet áll őszi szállításra
rendelkezésre. Minthogy már eddig is a beérkezendő
gépek legtöbbje előre eladatott, komoly érdeklődők
csakis azonnali előjegyzés esetén tarthatnak számot
„AVANCE“ motorekére.

Ismertetéssel és részletes felvilágosítással szolgál:

Bächer Rudolf-Melichar Ferenc

Magyarországi Vezérképviselő: **SZÚCS ZSIGMOND,**

Budapest, VI., Teréz-körút 26. szám.

Távbeszélő: 28—02, 102—05.

Sürgönczim: „Kultur“ Bpest.